

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า
กรณีศึกษา : พื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

People's Participation in Wild Orchids Conservation :
A Case Study of Koh Khokhao, Phangnga Province

โดย

นางสาวปริยานุช เลิศรัศมีมาลา

นางสาวศศิธร ศรีสุรักษ์

เสนอ

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)

ปีการศึกษา 2553

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี
หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

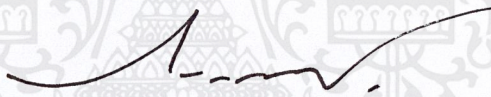
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา : พื้นที่เกาะคอเขา
จังหวัดพังงา

People's Participation in Wild Orchids Conservation : A Case Study of Koh
Khokhao, Phangnga Province

โดย นางสาวปริญานุช เลิศศรีศรีมาลา
นางสาวศศิธร ศรีสุรักษ์

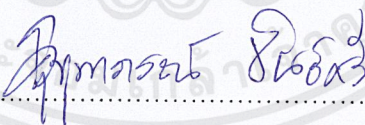
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนก เลิศพานิช)

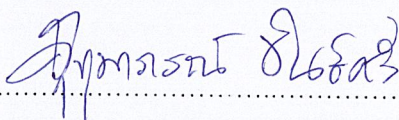
หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุมารณ์ ชันน์ศรี)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 31 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุมารณ์ ชันน์ศรี)

ประธานสาขาวิชาพัฒนากาเกษตรและการจัดการทรัพยากร

วันที่ 31 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา : พื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา People's Participation in Wild Orchids Conservation : A Case Study of Koh Khokhao, Phangnga Province
โดย	นางสาวปริญานุช เลิศรัศมีมาลา นางสาวศศิธร ศรีสุรักษ์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
หลักสูตร	การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม
คณะ	เทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนก เลิศพานิช

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา : พื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า (2) เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในบริเวณเกาะคอเขาในปัจจุบัน (3) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) จากผู้ที่มีความรู้เรื่องกล้วยไม้ป่าเป็นอย่างดี จำนวน 6 คน และการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 165 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาลดจำนวนลงอย่างมาก จากเดิมกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขามีมากกว่า 100 ชนิด ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงประมาณร้อยละ 80 – 90 เหลือเพียง 20 – 30 ชนิดเท่านั้น ชนิดของกล้วยไม้ป่าที่สำคัญที่มีอยู่ในเกาะคอเขา ได้แก่ เอื้องปากนกแก้ว เอื้องแปรงสีฟัน เอื้องเงินหลวง ว่านเพชรหึง สิงโตกำมปู สิงโตพัดแดง สิงโตพัดชมพู สิงโตเหยี่ยว สิงโตตาแดง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด การลดจำนวนลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีสาเหตุมาจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำสวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยางพารา สวนป่าล้ม เพื่อทำเป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท และการที่คนในชุมชน รวมทั้งคน ภายนอกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในเกาะลัดลอบเก็บกล้วยไม้ป่าไปขาย นอกจากนั้นการเกิดสึนามิ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างมากปัจจุบันยังไม่มีแนวทางในการอนุรักษ์ กล้วยไม้ป่าที่ชัดเจน มีเพียงการอนุรักษ์ป่าไม้เท่านั้น

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา : พื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา อยู่ใน ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 1.86 และด้านการมี ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 1.86

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีอย่างสมบูรณ์ ด้วยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.กนก เลิศพานิช ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งความรู้ วิธีการศึกษา คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้ปัญหาพิเศษมีความสมบูรณ์อย่างดียิ่งทุกขั้นตอน จนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่มีให้ตลอดเวลาในการทำการศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน ในหลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม ที่ได้อุทิศแรงกายแรงใจในการประสาทวิชาความรู้ และช่วยเหลือผู้วิจัยมาตลอดจนกระทั่งสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาตามความมุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณ คุณณรงค์ คลองชนม์ และ คุณสนอง เพชรนิล ที่สละเวลาถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือดูแล ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาในเรื่องกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

ขอขอบพระคุณ ประชาชนบนเกาะคอเขาทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการกรอกแบบสอบถามพร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ในการทำการวิจัย ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณอัคนีย์ สองแสง และคุณดวงทิพย์ ฤกษ์นิย และเพื่อนฯหลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม ที่คอยแนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาและการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้จนกระทั่งสำเร็จไปด้วยดี

นางสาวปรียานุช เลิศรัศมีมาลา

นางสาวศศิธร ศรีสุรักษ์

มีนาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	
การมีส่วนร่วม	4
การอนุรักษ์	9
กล้วยไม้	14
พื้นที่ศึกษา	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
วิธีการศึกษา	
การวิจัยเชิงคุณภาพ	26
การวิจัยเชิงปริมาณ	27
ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา	
ผลการศึกษา	31
วิจารณ์ผลการศึกษา	45
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	49
ข้อเสนอแนะ	52
เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	35
4.2	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	35
4.3	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	36
4.4	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ	36
4.5	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อปี	37
4.6	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	38
4.7	แสดงสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพทางสังคม	38
4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัด ภาพรวม	39
4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา	40
4.10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัด พังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	41
4.11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขาจังหวัด พังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ทั้ง 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านเมืองใหม่ หมู่ 2 บ้านนอหนา หมู่ 3 บ้านปากเกาะ หมู่ 4 บ้านทุ่งตึก หมู่ 5 บ้านบางเนียง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ทุกขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การอนุรักษ์ หมายถึง การดูแล ป้องกัน ใ้ระวังการถูกทำลาย รวมทั้งการบำรุงรักษา หรือฟื้นฟูกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาให้คงสภาพเดิม

การวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนในการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็น และการเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า

การปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมสำรวจสถานภาพ การเข้าร่วมในกิจกรรมป้องกัน ดูแล ใ้ระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

การติดตามประเมินผล หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมการประเมินผลการทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทย ได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกฐานะของประชากรให้มีความก้าวหน้า มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเสถียรภาพ ในการเลือกดำเนินชีวิตของบุคคล การยกฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของบุคคลให้สูงขึ้นดังกล่าว กระทำได้โดยการใช้รูปแบบของการนำทรัพยากรประเภทต่างๆ มาใช้ทำการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นผลให้มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เกิดปัญหาขึ้น กล่าวคือ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะเร่งรัด ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายขาดแคลนและเสื่อมคุณภาพ เนื่องจากการใช้ไม่ประหยัด ไม่มีการซ่อมแซมบำรุงรักษาและอนุรักษ์

กล้วยไม้ป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญชนิดหนึ่ง ที่กำลังจะลดจำนวนลงจากการนำมาใช้ประโยชน์ของมนุษย์ กล้วยไม้ป่าไทย เป็นกล้วยไม้ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งในด้านสี ความมันวาวของกลีบดอก ทรงดอก ที่สำคัญคือ กลิ่นที่มีความหอมละมุน และลักษณะการบานทนมาก บางพันธุ์ดอกบานนานเป็นเดือน บางพันธุ์ออกดอกตลอดทั้งปี จึงเป็นที่ต้องการของตลาดในและต่างประเทศอย่างมาก

ปัญหาที่ประสบในปัจจุบันคือ ความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หลาย ๆ สกุล อันเนื่องมาจากการนำกล้วยไม้ป่าจากธรรมชาติออกมาขาย แม้จะมีกฎหมายออกมาบังคับใช้ และมีข่าวการจับกุมผู้ลักลอบ ขโมยกล้วยไม้ป่าออกจากป่าค่อนข้างบ่อยในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา

เกาะคอเขาเป็นเกาะเล็กๆ ซึ่งสภาพทั่วไปเป็นเกาะที่มีน้ำล้อมรอบ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระ - เกาะพระทอง ในเขตอำเภอคุระบุรีกับอำเภอตะกั่วป่า ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามันมีความสวยงามของชายหาดยาวตลอดความยาวเกาะ ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพังงา นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามแล้ว ในบริเวณเกาะคอเขายังมีกล้วยไม้ป่าหายากอยู่ด้วย

กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา เป็นหนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติที่อาจจะลดจำนวนลงในอนาคต เนื่องจาก การบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อทำการเกษตร ทำให้ป่าไม้ลดจำนวนลง และส่งผลให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงด้วย นอกจากนั้นการนำกล้วยไม้ป่าไปใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเกาะ หรือการทำกิจกรรมต่างๆของนักท่องเที่ยว ที่อาจจะส่งผลให้กล้วยไม้ลดจำนวนลง รวมทั้งการเกิดสึนามิ เมื่อ พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมา ส่งผลให้กล้วยไม้ป่าเกิดความเสียหายและลดจำนวนลงเป็นอย่างมาก

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า บริเวณเกาะคอเขา เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า และเพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ นักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าบริเวณเกาะคอเขา เพื่อให้กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า
2. เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในบริเวณเกาะคอเขาในปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

1. การมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

ยูวัฒน์ (2536) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวชาวบ้านเอง

สมหมาย (2542) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อถึงตัวประชาชนเอง มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ทวีทอง (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

นิรันดร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้การกระทำ ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของกลุ่มนั้น กับการทำให้เกิดความรู้สึกที่รับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

อิทธิพล (2536) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำอย่างไร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา และลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ และมิติที่สาม การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน การประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำชัย (2531) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นขบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือร่วมใจในการ ระบุปัญหา ความต้องการวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขที่ตน ประสบอยู่ และร่วมกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การ ดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชน สามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาว โดยไม่ต้องคอยพึ่งความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งของ ภาครัฐหรือเอกชน องค์กรต่างๆ อีกต่อไป

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวมานี้ สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็น กระบวนการที่ประชาชนในท้องถิ่น มีความร่วมมือร่วมใจในการ ร่วมระบุปัญหาที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนเองและชุมชน ร่วมระบุความต้องการ ร่วมพิจารณาวางแผนตัดสินใจ ร่วมมือกันดำเนิน กิจกรรมต่างๆตามแผนให้ลุล่วง เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ ร่วมรับประโยชน์และร่วมติดตาม ประเมินผล โดยพึ่งความช่วยเหลือขององค์กรต่างๆให้น้อยที่สุด

1.2 ชนิดการมีส่วนร่วม

ปารีชาติ (2543) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ซึ่งหมายรวมไปถึงการ ตัดสินใจว่าอะไรคือปัญหาของตนเอง อะไรคือสาเหตุและจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร โดยกำหนดแนวทาง แก้ไขปัญหาขึ้น

1.2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) หมายถึงการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันตามวิถีทาง และแนวทางให้เป็นไปตามโครงการและแผนการที่ ได้กำหนดขึ้น

1.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) อันเกิดจากกิจกรรมหรือ การดำเนินงานของประชาชนเอง

1.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินการ ทำงานของตนเองและประเมินสภาพการณ์ภายนอกด้วย

นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร

1. การมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
2. การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นไปโดยสมัครใจหรือบังคับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น

- 3.1 มีส่วนร่วมโดยปัจเจกชนหรือกลุ่ม
- 3.2 มีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
- 3.3 มีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

1.3 ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ไพร์ตัน (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ดังนี้ คือ ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวม ตลอดจนความต้องการของชุมชน คิดและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสรรสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน วางนโยบายวางแผนหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัด แก้ปัญหา และสนองต่อส่วนรวม จัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง ปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย ควบคุม ติดตาม ประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ปกรณ (2530) กล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน คือ การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ ซึ่งกระทำได้ 4 ลักษณะ คือ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชุมชน ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น ได้รับความพึงพอใจ และเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทาง และจุดหมายปลายทางโดยตัวของมันเอง ในแง่ที่ว่าประชาชนทุกคนต่างมีจิตปรารถนา และเกิดความรู้สึกพึงพอใจอย่างล้นลึก ใน การที่ได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจ ร่วมมือปฏิบัติงาน และเกื้อหนุนต่อการตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตน

1.4 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

เจมส์กัตต์ (2537) กล่าวว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ไพร์ตัน (2542) กล่าวว่า การที่จะดำเนินการกับชาวบ้านต้องใช้หลักการให้ชาวบ้านพึ่งตนเองและเข้ามามีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมทำนุบำรุง มากกว่าการร่วมสมทบในรูปแบบอื่นๆ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องมีมาโดยตลอด ตั้งแต่การวางแผนโครงการ การเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ปารีชาติ และคณะ (2543) สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ (2527) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to participation)
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to participation)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to participation)

นอกจากนี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วม ยังขึ้นกับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนจะต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนจะต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปจนเกินกว่าที่ เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

1.6 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ธวัช (2529) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม

ชูเกียรติ (2536) ได้เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม 3 ประการคือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้น จะมีเหตุผลที่สำคัญคือ ประการแรกมองเห็นว่าตนจะได้ผลตอบแทนจากการเข้าร่วม และประการที่สองคือ การได้รับการบอกกล่าว หรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ
2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วมและมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางการมีส่วนร่วม จึงมีลักษณะดังนี้ ประการแรกเปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สองมีการกำหนดเวลา ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัดเจนแน่นอน เพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะได้สามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพความเป็นจริงของตนได้และประการที่สามมีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำ อะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจ ในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

2. การอนุรักษ์

2.1 ความหมายของการอนุรักษ์

เกษม (2530) ให้ความหมายคำว่า การอนุรักษ์ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Conservation หมายถึง “การใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด” หรืออาจมีความหมายอีกประเด็นหนึ่งก็คือ “การใช้ทรัพยากรสมเหตุสมผล” (Rational use) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “ใช้ทรัพยากรวันนี้ต้องคิดถึงว่าวันข้างหน้าต้องมีใช้ด้วย” และอาจรวมความได้ว่า การอนุรักษ์นั้นเป็นแนวทางการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามหลักวิชาการเพื่อการมีใช้ในอนาคต และไม่สร้างปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นตามมา

นิวัติ (2541) ให้ความหมายการอนุรักษ์ไว้ว่า เป็นการรู้จักนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด ใช้ได้นาน และต้องกระจายการใช้ประโยชน์ให้ทั่วถึงโดยถูกต้องตามกาลเทศะด้วย

อำนาจ (2530) ให้ความหมายการอนุรักษ์ไว้ว่า หมายถึงการใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดตลอดไป การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึง การเก็บรักษาอย่างเดียว แต่เป็นลักษณะการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด และมีการฟื้นฟูดูแลรักษาอย่างดี เพื่อให้สิ่งที่มีอยู่นั้นสามารถอำนวยประโยชน์ได้มากที่สุด

สามัคคี และคณะ (2541) ให้ความหมายการอนุรักษ์ไว้ว่า การใช้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อการใช้ตลอดไป เป็นการเน้นการใช้ทรัพยากรเป็นพื้นฐาน การใช้ การเก็บรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขตต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้มีคุณภาพในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ต่อไป ซึ่งได้มีการใช้กันมานานแล้ว

สรุปว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น ถือว่าทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทสามารถนำมาใช้ได้ แต่ต้องเป็นการใช้แบบระมัดระวัง ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ แต่ละประเภทของทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ โดยวิธีปฏิบัติแล้ววิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้น อาจเป็นวิธีหนึ่งวิธีใดก็ได้ เช่น เก็บเกี่ยวจากพื้นที่ เฉพาะในส่วนที่ออกงอกงอกรวมเกี่ยวเกี่ยวทั้งหมดของทรัพยากรนั้นๆ การเดินสัมผัสหรือเดินชมด้วยตา โดยไม่มีการเก็บเกี่ยวส่วนหนึ่งส่วนใดเลย หรือเป็นการใช้ทรัพยากรในลักษณะเชิงพาณิชย์ เช่น การขายธรรมชาติ เป็นต้น บางครั้งก็อาจจะใช้ทรัพยากรนั้นเฉพาะให้เป็นที่พักของทรัพยากรอื่นๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การใช้ทรัพยากรนั้นอาจไม่เปลี่ยนรูปทรงของทรัพยากรและอาจใช้โดยการ เปลี่ยนรูปทรงหรือเก็บเกี่ยวออกจากพื้นที่ อย่างไรก็ตามการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นต้องทำความเข้าใจอย่างถูกต้องว่า ทรัพยากรประเภทใดมีวิธีการใช้เฉพาะอย่างไร หากดำเนินการผิดพลาดแล้ว ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ไม่มากนัก

2.2 หลักการและแนวความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.1 หลักการอนุรักษ์ทรัพยากร

สามัคคี และคณะ (2541) กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ทรัพยากร ดังนี้
หลักการที่ 1 การใช้แบบยั่งยืน

ทรัพยากรทุกประเภท ทุกกลุ่ม ต้องมีแผนการใช้แบบยั่งยืน (Sustainable Utilization) ซึ่งต้องมีการวางแผนการใช้ตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม ที่จะใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับชนิดทรัพยากร ปริมาณการเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ช่วงเวลาที่จะนำไปใช้ และกำจัดหรือบำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไป

หลักการที่ 2 การฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรม เพราะใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม เก็บเกี่ยวมากเกินไปความสามารถในการปรับตัวของระบบ มีสารพิษเกิดขึ้น เก็บเกี่ยวบ่อยเกินไปและไม่ถูกต้องตามเวลา จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีเสียก่อน จนทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมนั้นๆ ตั้งตัวได้ จึงสามารถนำมาใช้ได้ในอนาคตต่อไป อาจใช้เวลาฟื้นฟู การกำจัด/บำบัด หรือทดแทนเป็นปีๆ

หลักการที่ 3 การสงวนของหายาก

ทรัพยากรบางชนิด/ประเภทมีการใช้มากเกินไป หรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่นทำให้บางชนิดของทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ถ้าปล่อยให้มีการใช้เปิดขึ้นแล้วอาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำเป็นต้องสงวน หรือเก็บไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ หรือเป็นแม่บทในการผลิตให้มากขึ้นจนแน่ใจว่า ได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้ว จึงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

เกษม (2540) ได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งสรุปได้ 5 ประเด็น คือ

2.2.1.1 ต้องใช้อย่างฉลาด กล่าวคือ ในการที่จะใช้ทรัพยากรแต่ละอย่าง นั้นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลดีผลเสีย ความขาดแคลน หรือความหายากในอนาคต อีกทั้ง พิจารณาทาง หลักเศรษฐศาสตร์อย่างถี่ถ้วนด้วย

2.2.1.2 ประหยัดของที่หายาก หมายถึง ทรัพยากรใดมีน้อยหรือหายาก ควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษาไว้มิให้สูญไป บางครั้งถ้ามีของบางชนิดที่พอจะใช้ได้ก็ควรใช้อย่างประหยัด อย่างฟุ่มเฟือย

2.2.1.3 ทาวิธีการปรับปรุงแก้ไขของที่ไม่ดี หรือเสื่อมโทรมทำให้ดีขึ้น ในการดำเนินการอนุรักษ์ทั้ง 3 ประเด็นนั้น ควรอย่างยิ่งที่จะได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำจัดการใช้ที่ไม่จำเป็นหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความสูญเปล่าขึ้น

ขั้นที่ 2 ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายาก หรือมีน้อยให้อยู่ในสภาวะที่มากพอ เสียก่อนจึงจะให้ใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ได้

ขั้นที่ 3 การใช้ทรัพยากรทั้งหลายควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรแต่ละอย่าง จะมีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกจากกันได้ ถ้ามีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อทรัพยากรก็จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรอีกอย่างหนึ่ง เป็นปัญหาลูกโซ่เสมอ

2.2.1.4 การเพิ่มผลผลิตของพื้นที่แต่ละแห่งควรจะต้องทำ

2.2.1.5 ต้องพยายามอำนวยความสะดวกให้สภาวะต่างๆ ดีขึ้น

สรุปว่าหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากร อย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึง ห้ามใช้หรือเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามเวลาที่เหมาะสม

2.2.2 แนวความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อมรรัตน์ (2546) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมีแนวความคิดหลักพอสรุปได้ดังนี้

2.2.2.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง วิธีการนำทรัพยากร

ธรรมชาติมาใช้ด้วยความฉลาดใช้ให้นานที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุด สูญเสียน้อยที่สุด และรักษาให้มีสภาพคงเดิมเพื่อให้มีใช้ตลอดไป

2.2.2.2 ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การอนุรักษ์ ทรัพยากรดินที่ยังอุดมสมบูรณ์ ให้คงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ซึ่งจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่น ๆ เช่นน้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น

2.2.2.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วย เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

2.2.2.4 การอนุรักษ์มีผลในการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์มาก

2.2.2.5 โครงการอนุรักษ์จะประสบความสำเร็จได้ เมื่อผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกัน

2.2.2.6 การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในเมือง หรือในชนบททุกคนมีส่วนในความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.2.7 การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ได้เกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

2.2.2.8 มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่รอดได้ด้วยการกินอาหาร อาหารต่าง ๆ ได้จากสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งมีชีวิตเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศแร่ธาตุเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตสามารถนำมาใช้เป็นอาหารได้

2.2.2.9 มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติ และเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำวิทยาการต่างๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

2.2.2.10 การอนุรักษ์ นอกจากเพื่อการกินดี อยู่ดี ของมวลมนุษย์แล้ว จำเป็น ต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์ ความสวยงาม การพักผ่อนหย่อนใจ เป็นผลดีทางด้านจิตใจด้วย เช่น ทิวทัศน์ธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นต้น

2.2.2.11 ประชากรโลกเพิ่มมากขึ้น แต่ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง แต่ในอนาคตทรัพยากรธรรมชาติอาจหมดไป จึงควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีใช้อย่างเพียงพอตลอดไป

จากหลักการ และแนวความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ มีอยู่อย่างจำกัด และมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่ประชากรเพิ่มมากขึ้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องมีความระมัดระวัง เพราะว่าอาจจะไปกระทบกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ การแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยก็คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์อย่างจริงจัง เพื่อที่จะให้ทรัพยากรธรรมชาติมีใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป

2.3 หลักการปฏิบัติในการอนุรักษ์

สามัคคี และคณะ (2541) กล่าวว่าควรมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

2.3.1 งดใช้ที่ไม่จำเป็น หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดการสูญเปล่าขึ้น เพราะการตัดปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นเท่ากับเป็นการประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีใช้ตลอดไป

2.3.2 ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายาก หรือมีน้อยให้อยู่ในสภาพที่มากพอเสียก่อน จึงจะให้ใช้ทรัพยากรนั้นๆ ได้ หรือถ้าทรัพยากรนั้นกำลังจะสูญพันธุ์หรือหมดไปจากโลกนี้ จำเป็นที่จะต้องสงวนไว้อย่าให้สูญสลายไป

2.3.3 ผู้ใช้ทรัพยากรทั้งหลายควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรแต่ละอย่างจะมีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกจากกันได้ ถ้ามีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดทรัพยากรจะมีผลกระทบกระเทือนต่อทรัพยากรอีกอย่างหนึ่ง เป็นปัญหาลูกโซ่เสมอ ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ดังนั้น การที่จะใช้ทรัพยากรอย่างใดอย่างหนึ่งต้องพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพยากรอื่นอย่างรอบคอบ เช่น การทำลายป่าทำให้เกิดอุทกภัย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่าสูญพันธุ์ เป็นต้น

2.3.4 การเพิ่มผลผลิตของพื้นที่แต่ละแห่งควรจะต้องทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบัน ซึ่งมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพราะการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ จะทำให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติในด้านอื่นๆ มีอาหารเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ปัญหาทางสังคมด้านอื่นๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น

2.3.5 ต้องพยายามอำนวยความสะดวกให้สภาวะต่างๆ ดี ทั้งนี้ เพื่อให้มีพืชและสัตว์เจริญเติบโตได้ตลอดไปชั่วกาลนาน โดยสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการป้องกันภัยธรรมชาติ ทั้งด้านความแห้งแล้งและอุทกภัย รวมทั้งมลพิษสิ่งแวดล้อมต่างๆ

2.4 วิธีการอนุรักษ์

บัณฑิตและคณะ (2544) กล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์ ดังนี้

2.4.1 การใช้ หมายถึง การใช้หลายรูปแบบ เช่น บริโภคโดยตรง เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้สัมผัส การให้ความสะดวกและความปลอดภัยรวมไปถึงพลังงาน เหล่านี้ต้องเป็นเรื่องการใช้แบบยั่งยืน

2.4.2 การเก็บกัก หมายถึง การรวบรวมและเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มที่จะขาดแคลนในบางเวลา หรือคาดว่าจะเกิดวิกฤตการณ์เกิดขึ้นบางครั้งอาจเก็บกักเอาไว้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณที่สามารถควบคุมได้

2.4.3 การรักษาและซ่อมแซม หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากรที่ขาดไป เสื่อมโทรม หรือเกิดปัญหา เป็นจุดหรือพื้นที่เล็กๆ สามารถให้ฟื้นคืนสภาพเดิมได้ อาจใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นช่วยให้ดีขึ้นเหมือนเดิม จนสามารถนำมาใช้ได้

2.4.4 การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากร หรือสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้สิ่งเหล่านั้นเป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการฟื้นฟูต้องใช้เวลาและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยด้วยเสมอ

2.4.5 การพัฒนา หมายถึง การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ต้องพัฒนาเพราะต้องการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดผลดีขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องใช้ความรู้ เทคโนโลยี เข้ามาช่วยด้วยเสมอ

2.4.6 การป้องกัน หมายถึง การป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามมากกว่านี้ รวมไปถึงการป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิดด้วย การป้องกันต้องใช้เทคโนโลยีและการวางแผน

2.4.7 การสงวน หมายถึง การเก็บไว้ไม่ให้แตะต้องหรือห้ามนำไปใช้ด้วยวิธีการใดๆก็ตาม การสงวนอาจกำหนดเวลาที่เก็บไว้โดยไม่ให้มีการแตะต้องตามเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

2.4.8 การแบ่งเขต หมายถึง ทำการแบ่งเขตหรือแบ่งกลุ่ม แบ่งประเภทตามสมบัติของทรัพยากร สาเหตุที่สำคัญเพราะวิธีการให้ความรู้หรือกฎระเบียบที่นำมาใช้นั้น ไม่ได้ผล หรือต้องการจะแบ่งเขตให้ชัดเจน เพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

3. กล้วยไม้

กล้วยไม้ (ORCHID) เป็นชื่อเรียกพันธุ์ไม้หลายสกุล และหลายชนิดในวงศ์ Orchidaceae ที่มีดอกสวยงาม มีความหลากหลายทั้งสีลวดลาย ขนาด รูปทรง และกลิ่น เรียกได้ว่าเป็นพืชเอกสารนเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุรักษ์ให้เห็น ไปจึงประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดอกที่มีความหลากหลายมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง มีมากกว่า 800 สกุล พบในธรรมชาติมากกว่าสองหมื่นชนิด ด้วยความสวยงามและความหลากหลายทำให้กล้วยไม้เป็นที่นิยมไปทั่วโลก มีการปรับปรุงสายพันธุ์โดยการผสมข้ามชนิดข้ามสกุล มากกว่าสามหมื่นคู่ผสม ทำให้กล้วยไม้มีความสวยงาม และหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3.1 การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในประเทศไทย

อิศรา (2550) กล่าวว่า จากการสำรวจ พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีกล้วยไม้อยู่ในป่าธรรมชาติไม่ต่ำกว่า 1,000 ชนิด ทั้งประเภทที่พบอยู่บนต้นไม้ บนพื้นผิวของภูเขาและบนพื้นดิน สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย เอื้ออำนวยแก่การเจริญงอกงามของกล้วยไม้เป็นอย่างมาก ในอดีตชาวชนบทของไทย โดยเฉพาะในแหล่งที่เคยมีกล้วยไม้ป่าอุดมสมบูรณ์ ได้นำกล้วยไม้ป่ามาปลูกเลี้ยงโดยเลียนแบบธรรมชาติ โดยนำกล้วยไม้มาปลูกไว้กับต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ใกล้ๆ บ้านเรือน การเลี้ยงกล้วยไม้เริ่มเปลี่ยนมาเป็นการปลูกเลี้ยงอย่างจริงจัง โดยชาวตะวันตกผู้หนึ่งที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทย เห็นว่า สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเหมาะสม สำหรับการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ จึงได้สร้างเรือนกล้วยไม้อย่างง่ายๆ และนำเอากล้วยไม้ป่าจากเขตร้อนของอเมริกา ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดกล้วยไม้ป่าแหล่งใหญ่แหล่งหนึ่งของโลก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากกล้วยไม้ในเอเชียและเอเชียแปซิฟิก โดยนำมาปลูกเลี้ยงเป็นงานอดิเรกในขณะเดียวกันก็มีเจ้านายชั้นสูงและบรรดาข้าราชการที่ใกล้ชิด ให้ความสนใจเลี้ยงกล้วยไม้เป็นงานอดิเรกเช่นกัน นอกจากนั้นก็ยังมียุคกลุ่มบุคคลสูงอายุซึ่งเลี้ยงกล้วยไม้เพื่อความสุขภาพใจ การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ อย่างไรก็ตามการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ยังคงจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ ในกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้มีเงินในยุคนั้น และเป็นการปลูกเลี้ยงที่นิยมกล้วยไม้พันธุ์ต่างประเทศ ส่วนกล้วยไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในป่าของประเทศไทยจะนิยมและยกย่องเฉพาะพันธุ์ที่หายากและมีราคาแพง

3.2 ลักษณะทั่วไป

กล้วยไม้ (2542) กล่าวว่า กล้วยไม้เป็นพืชที่มีส่วนต่างๆ สมบูรณ์ คือ มีราก ต้น ใบ ดอก และผล รากของกล้วยไม้ไม่มีรากแก้ว ลำต้นไม่มีแก่นไม้ ใบจัดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวมีเส้นใบขนานกันตามความยาวของใบ ซึ่งมีรายละเอียดของส่วนต่างๆ ดังนี้

3.2.1 ราก

กล้วยไม้มีระบบรากแบ่งเป็นหลายชนิด เช่น รากดิน รากกิ่งดิน รากกิ่งอากาศ และรากอากาศ

3.2.1.1 ระบบรากดิน

จัดเป็นกล้วยไม้ที่มีระบบรากเกิดจากหัวที่อวบน้ำอยู่ใต้ดิน ตัวรากจะมีน้ำมาก เช่นกล้วยไม้สกุลนางอ้ว กล้วยไม้ประเภทนี้พบมากบริเวณพื้นที่ที่มีสภาพอากาศในฤดูกลาง ที่ชัดเจน เช่น ฤดูฝนมีฝนตกชุก และมีฤดูแล้ง เมื่อถึงฤดูฝนหัวจะแตกหน่อใบอ่อนจะชูพุ่มขึ้นมาบนผิวดิน และออกดอกในตอนปลายฤดูฝน เมื่อพ้นฤดูฝนไปแล้วใบก็จะทรุดโทรมและแห้งไป คงเหลือแต่หัวที่อวบน้ำและมีอาหารสะสมฝังอยู่ใต้ดินสามารถทนความแห้งแล้งได้

3.2.1.2 ระบบรากกึ่งดิน

มีรากซึ่งมีลักษณะอวบน้ำ ใหญ่หยาบและแตกแขนงแผ่กระจายอย่างหนาแน่น สามารถเก็บสะสมน้ำได้ดีพอสมควร กล้วยไม้ประเภทนี้พบอยู่ตามอินทรียวต์ฤดูที่เนาเปื้อยผุพังร่วนโปร่ง กล้วยไม้ที่มีระบบรากกึ่งดิน ได้แก่ กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี สกุลเอื้องพร้าว เป็นต้น

3.2.1.3 ระบบรากกึ่งอากาศ

เป็นระบบรากที่มีเซลล์ผิวของรากมีชั้นเซลล์ที่หนา และมีลักษณะคล้ายฟองน้ำ ผิวนอกเกลี้ยงไม่มีขน มีลักษณะคล้ายฟองน้ำ เก็บและดูดน้ำได้มาก สามารถนำน้ำไปใช้ตามเซลล์ผิวได้ตลอดความยาวของราก ระบบรากกึ่งอากาศมักมีรากแขนงใหญ่หยาบ อยู่กันอย่างหนาแน่นไม่มีรากขนอ่อน รากมีขนาดเล็กกว่ารากอากาศ กล้วยไม้ระบบรากกึ่งอากาศ ได้แก่ กล้วยไม้สกุลแคทลียา สกุลออนซิเดียม เป็นต้น

3.2.1.4 ระบบรากอากาศ

กล้วยไม้ที่มีระบบรากแบบรากอากาศจะมีรากขนาดใหญ่ แขนงรากหยาบ เซลล์ที่ผิวรากจะทำหน้าที่ดูดน้ำ เก็บน้ำและนำน้ำไปตามรากได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี รากอากาศไม่ชอบอยู่ในสภาพเปียกแฉะนานเกินไป นอกจากนั้นปลายรากสุดมีสีเขียวของคลอโรฟิลล์ สามารถทำหน้าที่ปรุงอาหารได้เช่นเดียวกับใบเมื่อมีแสงสว่าง เพราะฉะนั้น รากประเภทนี้จึงไม่หลบแสงสว่างเหมือนรากต้นไม้ดินทั่วไป กล้วยไม้ที่มีระบบรากอากาศได้แก่ กล้วยไม้สกุลแวนด้า สกุลช้าง สกุลกุหลาบ สกุลแมลงปอ สกุลเข็มและกล้วยไม้สกุลเรนเนเธอร์

3.2.2 ลำต้น

หมายถึง ส่วนที่เป็นข้อ บริเวณส่วนเหนือข้อและติดอยู่กับข้อจะมีตา ตาอาจจะแตกเป็นหน่ออ่อน กิ่งอ่อนหรือช่อดอกก็ได้ ส่วนที่เป็นข้อเป็นส่วนที่มีใบ กาบใบ หรือกาบของลำต้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ไม่มีส่วนของใบเจริญออกมาได้ ส่วนที่อยู่ระหว่างข้อเรียกว่า ปล้อง สำหรับลำต้นของกล้วยไม้ที่โผล่พ้นจากเครื่องปลูกแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ลำต้นแท้ และลำต้นเทียม

3.2.2.1 ลำต้นแท้

คือลำต้นที่มี ข้อ ปล้อง เหมือนกับลำต้นของพืชใบเลี้ยงเดี่ยวทั่วไป ที่ส่วนเหนือข้อจะมีตา ซึ่งสามารถเจริญเป็นหน่อใหม่ และช่อดอกได้ ลำต้นประเภทนี้จะเจริญเติบโตออกไปทางยอด ได้แก่ กล้วยไม้สกุลแวนด้า แผลงปอ และรองเท้านารี

3.2.2.2 ลำต้นเทียม

หรือที่เรียกว่า ลำลูกกล้วย ทำหน้าที่สะสมอาหาร ตาที่อยู่ตามข้อบนๆ ของลำลูกกล้วยสามารถแตกเป็นหน่อหรือช่อดอกได้ แต่ลำต้นที่แท้จริงของกล้วยไม้ประเภทนี้คือ เหง้า ซึ่งเจริญในแนวนอนไปตามผิวของเครื่องปลูก ลักษณะของเหง้ามีข้อและปล้องถี่ กล้วยไม้ที่มีลำต้นลักษณะนี้ ได้แก่ กล้วยไม้สกุลหวาย แคทลียา เอพิเดินดรัมและสกุลออนซิเดียม

3.2.3 ใบ

กล้วยไม้เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว คือเส้นใบจะอยู่ในลักษณะขนานกันไปตามความยาวของใบ ใบของกล้วยไม้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามชนิดของกล้วยไม้ นับตั้งแต่รูปร่าง สี สัน ขนาด และการทรงตัวตามธรรมชาติ ลักษณะใบของกล้วยไม้มีหลายชนิด เช่น ใบแบน ใบกลม และใบร่องซึ่งเป็นลูกผสมระหว่างพวกใบกลมกับใบแบน แต่ใบกล้วยไม้ส่วนมากแล้วจะมีลักษณะแบน การเรียงตัวจะมีทั้งเรียงสลับกันและเรียงซ้อนทับกัน สีของใบส่วนมากมีสีเขียวอมเหลือง บางชนิดใบมีสีล้วนตลอดสวยงาม หน้าที่ของใบ คือ สังเคราะห์แสง โดยสารสีเขียวเรียกว่าคลอโรฟิลล์ที่อยู่ภายในใบร่วมกับแสงสว่าง ช่วยให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากอากาศผ่านเข้าไปทางรูถ่ายก๊าซของใบทำปฏิกิริยากับน้ำเกิดเป็นน้ำตาล นอกจากนี้ใบยังทำหน้าที่คายน้ำออกจากต้น ช่วยให้รากสามารถดูดน้ำและอาหารเข้าสู่ต้น เป็นการแทนที่น้ำที่ระเหยออกจากใบ ทำให้ต้นได้อาหารหรือปุ๋ยผ่านเข้าทางรากได้

ใบของกล้วยไม้มีลักษณะแตกต่างกันตามสายพันธุ์ เช่น กล้วยไม้ใน สกุลสแพทโกลทิส (*Spathoglottis*) มีลักษณะใบเป็นจีบ กล้วยไม้พญาไร้ใบ (*Chiloschista usneoides* LDL) มีลักษณะใบที่เล็กมากเกาะอยู่ตามกิ่งไม้ในที่ค่อนข้างร่ม มีรากหนาแน่นสีเขียว สามารถปรุงอาหารได้ ใบจึงเจริญออกมามีขนาดใหญ่กว่าหัวเข็มหมุดเล็กน้อย กล้วยไม้รองเท้านารี (*Paphiopedilum*) ลักษณะใบมีสีสังดงาม หลายชนิดมีใบสีเขียวแก่สลับเขียวอ่อน กล้วยไม้ว่านร่อนทอง (*Anoectochilus siamensis*) ลักษณะใบมีสีน้ำตาลอมแดงและมีลายหรือกระสีขาวสวยงามมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.4 ช่อดอก

มีลักษณะแตกต่างกันไปอย่างกว้างขวางแล้วแต่สกุลและชนิดของกล้วยไม้บางชนิด มีก้านช่อดอกสั้นมาก บางชนิดมีก้านช่อดอกยาว บางชนิดมีช่อดอกตั้งแข็ง (Erect) บางชนิดมีช่อดอก ลักษณะโค้งหรือห้อยหัวลง เช่น ช่อดอกกล้วยไม้ไอยเรศ (*Rhynchostylis retusa*) กล้วยไม้บางชนิดมีช่อดอกยาว และมีแขนงแยกออกไปอีก เช่น ช่อดอกกล้วยไม้ในสกุลเรแนนเธอร่า (*Renanthera*) ก้านซึ่งเป็นแกนกลางของช่อดอกจะประกอบด้วยข้อและปล้อง ช่อดอกของกล้วยไม้บางชนิดมีตาซึ่งอยู่ตามข้อของก้านที่เป็นแกนช่อสามารถแตกและเจริญออกมาเป็นต้นกล้วยไม้เล็กๆ ได้ เช่น ก้านช่อของกล้วยไม้สกุลฟาแลนดร์หรือฟิซิส เป็นต้น

3.2.5 ดอก

ดอกกล้วยไม้เป็นดอกสมบูรณ์เพศ คือเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกัน มีหน้าที่ในการสืบพันธุ์ ดอกมีลักษณะ คือ กลีบรองดอก คือกลีบชั้นนอก เป็นส่วนที่ห่อหุ้มป้องกันส่วนต่างๆ ในขณะที่มีสภาพเป็นตาดอกอยู่ มักมีลักษณะและสีคล้ายใบ กลีบดอก กล้วยไม้มีกลีบดอก 6 กลีบ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นนอก 3 กลีบ และชั้นใน 3 กลีบ กลีบชั้นนอกอยู่ข้างบนหนึ่งกลีบข้างๆ หรือข้างล่าง 2 กลีบ กลีบคู่ล่างนี้จะมีขนาดรูปร่างและสีคล้ายกัน แต่กลีบบนอาจแตกต่างออกไป สำหรับกลีบชั้นใน 3 กลีบ กลีบหนึ่งอยู่ข้างล่าง อีก 2 กลีบอยู่ข้างบน กลีบคู่นี้จะมีขนาด รูปร่าง สีคล้ายกัน ส่วนกลีบล่างจะเปลี่ยนไปโดยมีขนาดเล็กกลางหรือโตขึ้น และมีสีสันผิวดึงไปจากกลีบคู่บน กลีบคู่ล่างมีชื่อเรียกเฉพาะว่า ปาก หรือ กระเปาะ

3.2.6 เกสร

คือ อวัยวะที่แท้จริงของพืชมีดอก หรือเป็นส่วนประกอบ เพื่อช่วยให้การผสมพันธุ์ กล้วยไม้เป็นพืชที่มีดอกสมบูรณ์เพศ คือ มีเกสรตัวผู้ และเกสรตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกัน เกสรกล้วยไม้มีลักษณะเฉพาะ คือ ส่วนของก้านช่อดอกเกสรเมียบอกกับก้านชูอับเรณูของเกสรตัวผู้ รวมเป็นอวัยวะอันเดียวกัน และยอดเกสรเมียบอกกับเรณูติดอยู่ส่วนนี้ รวมเรียกส่วนนี้ทั้งหมดว่า “เส้าเกสร” ซึ่งจะยื่นออกมาจากจุดเดียวกันกับที่โคนกลีบดอก ติดอยู่ที่ปลายสุดของเส้าเกสรเป็นที่อยู่ของเรณู ซึ่งเป็นเชื้อเพศผู้ เรณูนี้เป็นเม็ดขนาดเล็กมากมีฝากรอบปิดอยู่มิดชิด เรณูของกล้วยไม้มักเกาะกันเป็นก้อนเหนียวๆ เรียกว่า ก้อนเรณู ถัดจากปลายสุดลงมา เป็นแอ่งกลมเล็กมีน้ำเหนียวอยู่เต็มแอ่ง ส่วนนี้คือ แอ่งยอดเกสรตัวเมีย การผสมพันธุ์กล้วยไม้เริ่มแรกก้อนเรณูจะต้องเข้าไปในแอ่งน้ำเหนียว จะทำหน้าที่กระตุ้นให้เม็ดเรณูออกเข้าไปผสมพันธุ์กับไข่ ในรังไข่ต่อไป บริเวณก้านดอกส่วนที่อยู่ชิดกับโคนกลีบดอก ซึ่งจะมีขนาดใหญ่กว่าก้านดอกที่ต่ำลงไป ก้านดอกส่วนนี้เป็นที่อยู่ของอวัยวะเพศเมียอีกส่วนหนึ่ง คือ รังไข่ ภายในรังไข่จะมีไข่อ่อนเป็นเม็ดเล็กๆ เกาะติดอยู่

มากมาย ไซ่อ่อนเหล่านี้เมื่อได้รับการผสมเชื้อเพศผู้จากเรณู ก็จะมีการเปลี่ยนแปลง และเจริญเติบโตกลายเป็น เมล็ด ใช้สำหรับสืบพันธุ์ต่อไป

3.2.7 ผลหรือฝัก

ฝักกล้วยไม้มีอายุตั้งแต่ผสมเกสรไปจนถึงฝักแก่ จะแตกต่างกันไปตามชนิดของกล้วยไม้ร่วมกับสภาพแวดล้อมและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบในการเจริญงอกงาม กล้วยไม้บางชนิดฝักอาจจะแก่ได้ในระยะเวลาเพียงเดือนกว่าเท่านั้น บางชนิดฝักจะอยู่กับต้นถึงปีครึ่งถึงจะแก่ ฝักกล้วยไม้ประเภทไม่แตกกอมักจะห้อยปลายลงเป็นส่วนมาก เช่น ฝักของกล้วยไม้สกุลหวาย เป็นต้น แต่ละฝักมีเมล็ดเป็นจำนวนมาก เมล็ดมีลักษณะเรียวยาวหรือป่องกลางคล้ายลูกวักบี้ เมล็ดมีขนาดเล็กมาก มีแต่คัพภะ แต่ไม่มีอาหารสะสม มีเปลือกบางๆ หุ้มเมล็ดอยู่ มีสีแตกต่างกันไป เช่น น้ำตาล เทา เหลือง หรือขาว และด้วยเหตุที่เมล็ดกล้วยไม้มีขนาดเล็กมาก จึงอาจปลิวกระจายไปตามลมได้ง่ายและเป็นระยะทางไกลได้

3.3 การจำแนกกล้วยไม้

จักรพันธ์ และคณะ (2551) กล่าวว่า การจำแนกกล้วยไม้ใช้วิธีจำแนก ดังนี้

3.3.1 จำแนกตามที่พบในธรรมชาติ

3.3.1.1 กล้วยไม้อิงอาศัย (Epiphytic orchid) ปกติจะอิงอาศัยบนต้นไม้อื่น แต่บางชนิดอิงอาศัยบนหิน (Lithophytic orchid)

3.3.1.2 กล้วยไม้ดิน (Terrestrial orchid) ขึ้นบนดินรวมตลอดถึงกล้วยไม้กินซาก (Saprophytic orchid)

3.3.2 จำแนกตามลักษณะของการเจริญเติบโต

3.4.2.1 กล้วยไม้ที่เจริญทางยอด (Monopodial orchid)

3.4.2.2 กล้วยไม้ที่เจริญทางด้านข้าง (Sympodial orchid)

3.3.3 จำแนกตามพฤกษศาสตร์ จำแนกเป็นวงศ์ (Family) วงศ์ย่อย (Subfamily)

สกุล (Genus) และชนิด (Species) ตามลำดับ

กล้วยไม้ทั้งหมดจัดอยู่ในวงศ์กล้วยไม้ (Orchidaceae) หากจำแนกเป็นวงศ์ย่อยกล้วยไม้ในประเทศไทยแบ่งได้เป็น 6 วงศ์ย่อย คือ

Apostasioideae ได้แก่ กล้วยไม้ดินขึ้นตามป่าชื้น เรียกว่า ตานโมย

Cypripedioideae ได้แก่ กล้วยไม้พวงรองเท้านารี

Neottioideae ได้แก่ กล้วยไม้ดินอบหน้าสภาพบอบบางเป็นส่วนใหญ่

Orchidoideae ได้แก่ กล้วยไม้ดิน มีหัวอยู่ใต้ดินต้น อยู่เหนือดิน

ออกดอกในฤดูฝน แล้วส่วนที่อยู่เหนือดินจะตายไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Epidendroideae ได้แก่ กล้วยไม้อิงอาศัยเป็นส่วนใหญ่ในประเทศไทย พบมากกว่า 32 สกุล หลายร้อยชนิดที่พบมาก เช่น สกุลสิงโต (*Bulbophyllum*) สกุลหวาย (*Dendrobium*) บางชนิดเป็นกล้วยไม้ดิน เช่น สกุล *Calanthe*, *Spathoglottis*, *Tainia* บางชนิดขึ้นบนต้นไม้และบนดิน เช่น สกุล *Thunia* บางชนิดเป็นเถาพบบนป่าดิบชื้น ได้แก่ สกุล *Vanilla*

Vandoideae ส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย บางสกุลเป็นกล้วยไม้ดินพบมากกว่า 35 สกุล หลายชนิดมีชื่อเสียงรู้จักแพร่หลายและนิยมนำมาเพาะเลี้ยงปรับปรุงพันธุ์ เป็นไม้เศรษฐกิจ เช่น สกุลเอื้องกุหลาบ (*Aerides*) สกุลเข็ม (*Ascocentrum*) สกุลเขาแกะ (*Rhynchostylis*) สกุลแวนด้า (*Vanda*) สกุลกะเรกะร่อน (*Cymbidium*) เป็นต้น

หากจำแนกกล้วยไม้ในประเทศไทยเป็นสกุลพบว่าที่มี มากกว่า 115 สกุล รวมแล้วกว่า 1,200 ชนิด

3.4 กล้วยไม้ป่าภาคใต้

กล้วยไม้ป่าภาคใต้ (2548) กล่าวว่า ภาคใต้ของไทยเป็นพื้นที่ที่มีการกระจายพันธุ์ของกล้วยไม้พันธุ์แท้ที่สมบูรณ์พื้นที่หนึ่ง กล้วยไม้ที่พบได้ง่ายและมากที่สุดคือ “กะเรกะร่อน” (*Cymbidium aloifolium*) กล้วยไม้ชนิดนี้พบการกระจายตัวทั่วทุกภาค และพบในทุกจังหวัดของภาคใต้ โดยเฉพาะในเขต อ.ท่าฉางต่อกับ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ที่พบกล้วยไม้อยู่บนต้นตาลตามริมทางหรือตามคันทนา ซึ่งกล้วยไม้ชนิดนี้มีความสัมพันธ์ในการดำรงชีพกับต้นตาลอย่างใกล้ชิด กล้วยไม้อีกชนิดหนึ่งคือ “กะเรกะร่อนปากเปิด” (*Cymbidium finlaysonianum*) ที่มีลักษณะของใบคล้ายคลึงกับชนิด *Aloifolium* ต่างกันตรงที่ดอกใหญ่กว่า มีกลีบสีเหลืองอมเขียว ปากสีขาวแซมแดงม่วง กล้วยไม้ชนิดนี้มีถิ่นอาศัยเฉพาะในภาคใต้เท่านั้น

กลุ่มกล้วยไม้ที่กำลังถูกรุกรานมากที่สุดได้แก่ กล้วยไม้รองเท้านารี (*Paphiopedilum*) รองเท้านารีเป็นกล้วยไม้ประจำถิ่น ชนิดที่พบทางภาคใต้ก็จะไม่พบที่ภาคอื่น ที่สถานีวิจัยข้าวจังหวัดกระบี่ จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นเรือนรวบรวมกล้วยไม้ป่าที่ถูกชาวบ้านและพ่อค้าลักลอบเก็บไปขาย เมื่อศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้จับกุมได้ก็จะนำมารวบรวมไว้ที่นี่ “รองเท้านารีเหลืองกระบี่” (*Paphiopedilum exul*) มีรูปทรงสวย สีเหลือง ขาว กระน้ำตาล ซึ่งเป็นกล้วยไม้สัญลักษณ์ประจำจังหวัดกระบี่ “รองเท้านารีขาวสตูล” (*Paphiopedilum niveum*) พบในเขตจังหวัดสตูลและตรัง โดยเฉพาะตามหมู่เกาะในทะเลอันดามัน ที่อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบรองเท้านารีขึ้นอยู่ข้างทาง ได้แก่ “รองเท้านารีขาวชุมพร” (*Paphiopedilum godefroyae*) รองเท้านารีขาวชุมพรสามารถเจริญเติบโตได้ในที่ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง และแสงแดดส่องไม่จัดเกินไปนัก กล้วยไม้อีกชนิดที่น่าหวังว่าจะสูญพันธุ์ก็คือ “เอื้องปากนกแก้ว” (*Dendrobium cruentum*) ซึ่งก็พบได้เฉพาะทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคใต้ของไทยเท่านั้น แต่ปัจจุบันพบได้ยาก กลัวยไม้ในสกุลรองเท้านารีและเอื้องปากนกแก้วที่กล่าวมาจัดอยู่ในกลุ่มพืชใกล้สูญพันธุ์ (Endanger species)

“ว่านเพชรหึง” หรือ “หางช้าง” (*Grammatophyllum speciosum*) ลำลูกกล้วยคล้ายลำอ้อย ขนาดโตเต็มที่สูงถึง 2-3 เมตร ดอกใหญ่เป็นช่อสีเหลืองส้มอมเขียว กระจ่างตาล เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งมีราคาสูงถึง 4,000 – 5,0000 บาท ส่วนกอเล็กๆ มีราคาประมาณ 200 – 300 บาทขึ้นไป ที่จังหวัดกระบี่ชาวบ้านมักปลูกกล้วยไม้ชนิดนี้ไว้ที่หน้าบ้าน ในขณะที่เดียวกันกล้วยไม้ในปากใกล้สูญพันธุ์เต็มที ที่บ้านเขาสามหน่วยและบ้านนาน้ำเค็ม อ.คลองท่อม จ.กระบี่ พบ “ยี่โถปีนังหรือไม้จิ้มฟันควาย” (*Arunida graminifolia*) ดอกสีม่วงอมชมพูคล้าย *Cattleya* ซึ่งยี่โถปีนังออกดอกได้ตลอดปี นิยมปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับ

กล้วยไม้อีกชนิดที่มีการดำรงชีพอย่างน่าพิศวง คือกล้วยไม้ที่มีการใช้ชีวิตแบบผู้ย่อยสลาย (*Saprophytic orchids*) กล้วยไม้ในกลุ่มนี้ต้องอาศัยเชื้อรา Mycorrhiza สลายธาตุอาหารแล้วกล้วยไม้จึงนำเอาสารเหล่านี้มาเป็นแหล่งอาหารและช่วยในการงอกของเมล็ด ปัจจุบันกล้วยไม้กลุ่มนี้พบได้ยาก เพราะไม่ได้ออกดอกให้เห็นตลอดปี (*Saprophytic orchids*) ส่วนใหญ่อยู่ในอนุวงศ์ (Sub family) Epidendroideae และจะเจริญเติบโตได้ในป่าที่สมบูรณ์เท่านั้น บริเวณเทือกเขาหลวง จ.นครศรีธรรมราช เป็นแหล่งที่พบกล้วยไม้กลุ่มนี้มากที่สุด “เอื้องคีรีวง” (*Didymoplexis khiriwongensis*) ที่พบบนเขาหลวง ชูเฉพาะช่อดอกเหนือผิวดิน ไม่มีส่วนของสีเขียวหรือ Chlorophyll ดอกเล็กสีขาว ขอบปากมีสีส้มเหลือง ขณะนี้กำลังขออนุมติตั้งชื่อวิทยาศาสตร์และรับรองพันธุ์ อีก 2 ชนิดที่พบเฉพาะบนเขาหลวงคือ *Lecanochis multiflora* และ *Cyrtosia pluralata* อีกชนิดหนึ่งพบที่เขาทุ่ง จ.ชุมพร อยู่ในสกุล *Didymoplexis* กำลังเสนอรับรองพันธุ์เช่นกัน

กล้วยไม้ป่า ที่พบว่าชาวบ้านเก็บมาจากป่า เพื่อมาปลูกเลี้ยงที่บ้านกันมากอีกชนิดหนึ่งคือ “ไอยเรศ” หรือ “พวงมาลัย” หรือ “หางกระรอก” (*Rhynchostylis retusa*) กล้วยไม้ชนิดนี้เป็นกล้วยไม้ในสกุลช้างเพียงชนิดเดียวที่พบในภาคใต้ ดอกเป็นช่อห้อยลง มีกลิ่นหอม ชอบแสงแดดจัด อีกชนิดหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในสกุลกุหลาบ ซึ่งเป็นชนิดเดียวที่พบทางภาคใต้คือ “กุหลาบกระบี่” หรือ “พวงชมพู” (*Aerides krabiensis*) โดยพบในเขตจังหวัดกระบี่และพังงา โดยลักษณะใบแคบหนา รูปตัววี มักเห็นการแตกกอมาก

จังหวัดระนอง ในเขตอำเภอกระบุรี ละอุ่น และกะเปอร์ เป็นพื้นที่ ที่เริ่มมีชาวบ้านบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อทำสวนกาแฟ และปาล์มน้ำมัน ส่งผลให้พบว่าที่หน้าบ้านของชาวบ้าน ถูกประดับประดาไปด้วยต้นกล้วยไม้ป่า ที่ชาวบ้านนำมาจากป่าเมื่อเข้าไปตัดไม้ในป่า “เอื้องหมาก” (*Spathoglottis plicata*) กล้วยไม้ดินใบจิบคล้ายหมากชูดอกสีม่วงอมชมพู “เอื้องแปรงสีฟัน”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(*Dendrobium secundum*) สามารถพบเห็นได้ง่าย “ขึ้นกระยางหรือหวายตะมอย” (*Dendrobium cruentum*) มีดอกสีขาวปากแตรมีเหลือง มีกลิ่นหอม แต่หากตั้งใจดมตรงๆ จะมีกลิ่นสาบๆ พบได้ไม่ยากเช่นกัน สำหรับจังหวัดชุมพรซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของกล้วยไม้สกุลม้าวิงซึ่งพบสองชนิดคือ *Doritis pulcherrima* และชนิดพันธุ์ที่พบเฉพาะ จังหวัดชุมพร คือ *Var. chumpornensis* ในอดีตพบกล้วยไม้พันธุ์นี้อาศัยอยู่ตามเชิงเขาในเขต อำเภอท่าแซะ และอำเภอปะทิว เป็นจำนวนมากศาล แต่เมื่อป่าถูกทำลายลงมากทำให้กล้วยไม้ชนิดนี้เริ่มหายาก แต่ยังพบกล้วยไม้ชนิดนี้ในที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเลอยู่ในเขต อ.ทุ่งตะโก ซึ่งพบเป็นจำนวนมากบนทรายที่มีอินทรีย์วัตถุสูง และในพื้นที่นี้พบกล้วยไม้ดินชนิด *Bromheadia finlaysoniana* ขึ้นอยู่ไม่น้อยทีเดียว ปัจจุบันกล้วยไม้ชนิดนี้พบได้ยาก เพราะดอกมีสีขาวสะอาด สีน้ำตาลปากสีเหลืองและม่วงมีกลิ่นหอมอ่อนๆ สำหรับกล้วยไม้สกุลนี้พบเฉพาะภาคใต้เท่านั้น ส่วนกล้วยไม้ชนิดอื่นๆ เช่น *Bromheadia alticola* หรือ “กลีบขาว” พบในเขตที่ลุ่มมีน้ำไหลผ่าน *Thrixspermum amplexicaule* หรือ “เอื้องพรุ” พบขึ้นปะปนอยู่กับกอหญ้า กล้วยไม้ชนิดนี้มีการดำรงชีพค่อนข้างจะแตกต่างจากกล้วยไม้ชนิดอื่น คือโคนต้นจะอยู่ในน้ำ ลำต้นขนาดเท่ากำปั้นไม่ขีดไฟ เจริญเติบโตแบบ Monopodial ดอกสีน้ำเงินอมม่วง นอกจากนี้ยังมีกล้วยไม้สกุลใหญ่ที่พบกระจายพันธุ์มากอีกสกุลหนึ่งคือ “สิงโตกลอกตา” (*Bulbophyllum*) และที่พบเพียงภาคใต้เท่านั้นได้แก่ “สิงโตเหลือง” (*Bulbophyllum vaginatum*) ซึ่งพบได้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส ส่วน *Bulbophyllum lilacinum* พบที่จังหวัดพังงาเพียงที่เดียว “ตุ๊กตา” (*Bulbophyllum modestum*) ซึ่งพบในป่าลุ่ม ป่าพรุ หรือเขาที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเกิน 800 เมตรขึ้นไป “สิงโตกำมปูแดง” (*Bulbophyllum patens*) เคยพบที่นครศรีธรรมราช ตรัง และจังหวัดชายแดนที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย

4. พื้นที่ศึกษา : ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

จากข้อมูลของตำบลเกาะคอเขา (มปป.) กล่าวว่าเกาะคอเขามีรายละเอียดทางพื้นที่ ดังนี้

4.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลเกาะคอเขาเป็นเกาะที่มีน้ำล้อมรอบเป็นทะเลน้ำลึกเดิมมีการค้าขายกับต่างชาติและมีฐานะเป็นกิ่งอำเภอ ต่อมาได้ลดฐานะเป็นตำบล ขึ้นอยู่กับอำเภอคุระบุรีระยะหนึ่ง แต่เพื่อความเหมาะสม ปัจจุบันตำบลเกาะคอเขาเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอตะกั่วป่า

4.2 สภาพทั่วไปของตำบล

สภาพทั่วไปเป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบ เดินทางเข้าสู่ตำบลได้ด้วยทางเรือ จะมีเรือรับจ้างและแพขนานยนต์ไว้บริการนักท่องเที่ยว โดยจะมีท่าเทียบเรือในหมู่ที่ 2 บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง

มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 873 คน เป็นชาย 460 คน เป็นหญิง 413 คน จำนวนครัวเรือน 252 ครัวเรือน ประชากรมีอาชีพหลัก คือ ทำการประมง การเกษตร และอาชีพเสริม คือ เลี้ยงสัตว์ และการท่องเที่ยว

เกาะคอเขาประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ 1 บ้านเมืองใหม่
- หมู่ 2 บ้านนอกนา
- หมู่ 3 บ้านปากเกาะ
- หมู่ 4 บ้านทุ่งตึก
- หมู่ 5 บ้านบางเนียง

4.3 อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ จรด ทะเลในอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

ทิศใต้ จรด ทะเลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ทิศตะวันออก จรด คลองบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ทิศตะวันตก จรด ทะเลอันดามัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

สันติ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านซี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน เพราะป่าชุมชนมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นที่รวมของชาวบ้านและยังเป็นที่พักของป่าอีกด้วย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกป่าและการทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่าชุมชน อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แต่รายได้ ความศรัทธาที่มีต่อผู้นำการได้รับข่าวสารจากข้อมูลจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ ทัศนคติที่มีต่อป่าชุมชน และประโยชน์ที่ได้รับจากป่าชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุริยา (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีระก้อ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนค่อนข้างต่ำ ระดับการศึกษา จำนวนที่ทำกิน ประเภทการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 สำหรับลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย และปัจจัยภายนอก เช่น การสนิทสนมกับพระสงฆ์ การเกรงใจต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้าน การสนใจนโยบายของรัฐด้านป่าไม้ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชัยโรจน์ (2535) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกัน ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สถาพร (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าใหม่ และอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

วิวัฒน์ (2541) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเคยมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อย ทั้งขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร โดยที่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมคือ สถานภาพทางอาชีพและการถือครองที่ดิน ส่วนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำ มีปัจจัยหลัก คือ สถานภาพทางอาชีพ เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน ในรูปแบบต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพ และความสามารถของคนในชุมชน จึงเกิดข้อสรุปพร้อมกันว่า องค์กรและประชาชนในท้องถิ่นน่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการ และประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำ เพื่อการดำรงชีพ

และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีจุดรวมของความ ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช

สبسข (2543) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ อาชีพ สถานทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาและโอกาสในการเข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เท่าที่ควร ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งมาจาก การที่ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในนโยบาย ของรัฐและผลประโยชน์ไม่ได้กระจายให้กับประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง

พิสันต์ (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมที่เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า นโยบายของรัฐในการกำหนดแนวทางอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติยังไม่ชัดเจน ขาดการสนับสนุนอย่าง จริงจัง และปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นปัญหา และอุปสรรคในการ เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

วิธีการศึกษา

การจัดทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่มุ่งศึกษาในเรื่อง การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัด พังงา สำหรับการศึกษาระดับปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล เพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า และการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่ง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ของกล้วยไม้ป่า ในเกาะ คอเขา โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน และแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิจัยเชิง คุณภาพ และ 2. การวิจัยเชิงปริมาณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยเพื่อเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอ เขาซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ คือ ผู้มีความรู้ในเรื่องกล้วยไม้ป่าในเกาะ คอเขาเป็นอย่างดี

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของหน่วยตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว ที่มี คุณลักษณะตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่าง ครบตามจำนวนที่ต้องการ วิธีนี้จะได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการแนะนำต่อๆ กันของหน่วยตัวอย่าง หน่วยตัวอย่าง 1 คนอาจจะไม่ได้แนะนำแค่คนเดียว ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเพิ่มขึ้นทุกครั้ง ที่ได้ไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 แนวคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่ง ได้กำหนดขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 เครื่องบันทึกเสียง ใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1.2.3 สมุดบันทึก ใช้ในการจดบันทึกข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้าจาก ตำรา หนังสือ บทความ นิตยสาร วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต ผลงานวิจัยและเอกสาร ต่างๆ เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน ใช้เวลาประมาณ 30 นาที มีการ ขออนุญาตฉบับที่ข้อมูลภาคสนาม (Field note) และบันทึกเทป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ใช้วิธีสัมภาษณ์ อย่างไม่ เป็นทางการ (Informal interview) โดยใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field note) และบันทึกเทป

1.5 การประมวลผล และการวิเคราะห์ผล

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกออกเป็นประเด็นต่างๆ อย่างเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการค้นหา วิเคราะห์และเรียบเรียง โดยทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการ อนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะคอเขา จำนวน 873 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะ คอเขา จำนวน 165 คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ในการ คำนวณ (Yamane , 1973) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\text{สูตรของ Taro Yamane } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	N	แทน ขนาดของประชากรทั้งหมด
เมื่อ	n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
เมื่อ	e	แทน ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ (0.07)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{873}{1 + (873)(0.07)^2} \\ &= \frac{873}{5.278} \\ &= 165.404 \\ &= 165 \text{ คน} \end{aligned}$$

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

2.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ ใช้วิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และการค้นคว้าเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาการสร้างแบบสอบถามที่มีผู้เคยทำวิจัยมาก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำปัญหาพิเศษมากที่สุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ซึ่งมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 ศึกษาเนื้อหาสาระ หลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างเครื่องมือจาก เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ ปริญญาานิพนธ์ และตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2.2 ร่างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ตามวัตถุประสงค์ ของปัญหาพิเศษ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในบริเวณเกาะ คอเขา จังหวัดพังงา โดยแบ่งชุดคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ กล้วยไม้ป่า

2.2.2.3 จากนั้น นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ผู้ควบคุม ปัญหาพิเศษ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการศึกษา ความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์

2.2.2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะ จากอาจารย์ ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ

2.2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้จัดทำปัญหาพิเศษได้ดำเนินการดังนี้

2.3.1 นำแบบสอบถามเพื่อการจัดทำปัญหาพิเศษจำนวน 165 ชุด ไปเก็บข้อมูล จากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และรับคืนด้วยตนเอง

2.3.2 ระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลได้เรียบร้อยแล้ว จึงนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดย ประมวลผลแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ของ

Likert ชนิด 5 ตัวเลือก โดยกำหนดเกณฑ์ในการวัดกำหนดคำตอบไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ดังนี้

และใช้เกณฑ์การประเมินในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ตามเกณฑ์ วิเชียร (2538)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ : กรณีศึกษาพื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percent)
2. การแจกแจงความถี่ (Frequencies)
3. การหาค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
5. วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในเรื่อง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ : กรณีศึกษาพื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่ากรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ในครั้งนี้มุ่งศึกษาแบบผสมผสานระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) สำหรับการศึกษ เชิงคุณภาพ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) จากผู้ที่มีความรู้เรื่องกล้วยไม้ป่าเป็นอย่างดี จำนวน 6 คน และการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 165 ชุด ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล และขอเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิจัยเชิงคุณภาพ และ 2. การวิจัยเชิงปริมาณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา โดยใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ในการสัมภาษณ์ จากผู้ที่มีความรู้เรื่องกล้วยไม้ป่าเป็นอย่างดี โดยรายละเอียดจากการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

1.1 สถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ลดจำนวนลงอย่างมาก จากเดิมกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขามีกว่า 100 ชนิด ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงประมาณร้อยละ 80 – 90 เหลือเพียง 20 – 30 ชนิดเท่านั้น

“เมื่อก่อนกล้วยไม้ป่ามีเยอะเต็มไปหมด มีมากกว่า 100 ชนิด ปัจจุบันเหลือประมาณ 20 – 30 ชนิด” (ณรงค์ ครองชนม์, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนกล้วยไม้ป่ามีเกิน 100 ชนิด ตอนนั้นเหลือไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์” (สนอง เพ็ชรนิล, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนมีกล้วยไม้ป่า 100 – 200 ชนิด หายไป 80 – 90 เปอร์เซ็นต์” (สุพรรณ อ่องสกุล, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“หายไปเยอะ ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ ตอนนี้เหลือ 10 เปอร์เซ็นต์ ” (สมบุญรณ แก้วงาม, สัมภาษณ์)

1.2 ชนิดกล้วยไม้ป่าที่สำคัญในเกาะคอเขา

ชนิดของกล้วยไม้ป่าที่สำคัญที่มีอยู่ในเกาะคอเขา ได้แก่ เอื้องปากนกแก้ว เอื้องแปรงสีฟัน เอื้องเงินหลวง ว่านเพชรหึง สิงโตกำมปู สิงโตพัดแดง สิงโตพัดชมพู สิงโตเหยี่ยว สิงโตตาแดง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด และมีราคาค่อนข้างสูง โดยเฉพาะกล้วยไม้เอื้องปากนกแก้ว เป็นกล้วยไม้ที่ออกดอกเกือบตลอดทั้งปี มีดอกสวย มีคุณสมบัติเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดี นอกจากนี้ยังมี กล้วยไม้ดิน หมูกิ่ง นางอ้ว เพ็ริน ช่อนางคลี่ สร้อยนางกลอง เอื้องสาย เอื้องดิน เอื้องนึม หวายแดง

“ปากนกแก้วออกดอกเกือบตลอดทั้งปี ดอกสวย มีคุณสมบัติเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดี” (ณรงค์ ครองชนม์, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนมีกล้วยไม้ป่า เช่น กล้วยไม้ดิน เอื้องปากนกแก้ว หมูกิ่ง นางอ้ว เพ็ริน ช่อนางคลี่ สร้อยนางกลอง ว่านเพชรหึง สิงโต” (สุพรรณ อ่องสกุล, สัมภาษณ์)

“เมื่อก่อนมีกล้วยไม้ป่าเยอะมาก มี สิงโต หวาย ว่านเพชรหึง นางอ้ว เอื้องสาย เอื้องดิน แปรงสีฟัน เอื้องนึม หมูกิ่ง หวายแดง” (หาด บุตรน้อย, สัมภาษณ์)

1.3 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

การลดจำนวนลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีสาเหตุมากจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำสวนยางพารา สวนปาล์ม เพื่อทำเป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท และการที่คนในชุมชน รวมทั้งคนภายนอกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในเกาะลักลอบเก็บกล้วยไม้ป่าไปขาย หรือนำมาปลูกไว้ที่บ้านแล้วตาย ทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา เนื่องจาก กล้วยไม้ป่า เช่น เอื้องปากนกแก้ว เอื้องแปรงสีฟัน เอื้องเงินหลวง ว่านเพชรหึง สิงโตกำมปู สิงโตพัดแดง สิงโตพัดชมพู สิงโตเหยี่ยว สิงโตตาแดง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงาม เป็นที่ต้องการของตลาด และมีราคาค่อนข้างสูง ปัจจุบันกล้วยไม้ที่เหลืออยู่ในเกาะส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้ที่ไม่มีราคา รวมทั้งการเกิดสึนามิก็เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างมาก

“เพราะ คนเก็บไปขายบ้าง เก็บไปเลี้ยงบ้าง โดนคลื่นสึนามิก็หายไปเยอะ” (หาด บุตรน้อย, สัมภาษณ์)

“เพราะยางแพง เมาป่าถางป่า เพื่อปลูกยางพารา” (เจริญ ราชดี, สัมภาษณ์)

“ป่าเหลือน้อย กล้วยไม้ป่าเลยเหลือน้อย เมื่อก่อนป่าสมบูรณ แล้วถูกโค่น ถูกทำลาย เพื่อปลูกยางพารา กล้วยไม้อยู่ในป่าเลยสูญหายไปหมด เพราะคนทำลายหมด คนบุกรุกป่า ทำสวนยาง ทำสวนปาล์ม ทำไร่เลื่อนลอย สีนามิก็มีผลทำให้กล้วยไม้เหลือน้อย” (สมบูรณ แก้วงาม, สัมภาษณ์)

“เพราะมีคนเข้าไปเก็บเอาไปขาย เอาไปเลี้ยงที่บ้านแล้วตาย ชาวบ้านบนเกาะไม่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์เท่าไร วัวหายแล้วค่อยล้อมคอก หมดแล้วไม่เหลืออะไรแล้ว จึงมาคิดจะอนุรักษ์ จะทำอะไรได้ อิทธิพลเรื่องที่ดินด้วย เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีบึงกะโล มีรีสอร์ท ของอยู่กับตัวกลับมองข้าม บางทีก็ไปบอกเขาไม่ได้ เพราะเป็นที่ส่วนบุคคล ” (ณรงค์ ครองชนม์, สัมภาษณ์)

“เพราะ สีนามิ โดนทำลาย เก็บไปขาย เก็บไปเลี้ยง ทำลายป่า เป็นที่ส่วนบุคคลด้วย คนไม่ค่อยเห็นคุณค่าของกล้วยไม้ป่า เผาป่าเพื่อทำสวนยางพารายิ่งกว่าเก็บไปอีก เพราะเก็บไปยังเอาไปเลี้ยง แต่เผาป่าไม่เหลือเลย ตอนนี้อยังไม่มีโครงการอนุรักษ์กล้วยไม้ที่ชัดเจน เขาอนุรักษ์ป่ามากกว่า กล้วยไม้เลยได้ผลประโยชน์ไปด้วย เพราะกล้วยไม้อาศัยอยู่ตามต้นไม้” (สุพรรณ อ่องสกุล, สัมภาษณ์)

1.4 แนวทางการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าที่ชัดเจน มีเพียงการชี้แจงจากผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนถึงปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า และมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหานี้ร่วมกันในชุมชน รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ ช่วยกันสอดส่องดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา จากการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน นอกจากการชี้แจงจากการประชุมประจำเดือนแล้ว ยังมีการอนุรักษ์ป่าไม้ คือ มีการกำหนดพื้นที่เป็นพื้นที่สวนป่า ประมาณกว่า 100 ไร่ มีการบวชป่า เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ จากความเชื่อของคนในชุมชนว่า ถ้ามีการบวชป่าแล้ว จะไม่มีผู้ใดกล้าเข้าไปบุกรุกหรือทำลายป่าไม้ ซึ่งส่งผลดีต่อกล้วยไม้ป่าด้วย เพราะกล้วยไม้อาศัยอยู่ตามต้นไม้ เมื่อป่าอุดมสมบูรณ์ กล้วยไม้ป่าก็จะอุดมสมบูรณ์ หรือเพิ่มจำนวนขึ้นด้วย

“ตอนนี้อยังไม่มีโครงการอนุรักษ์กล้วยไม้ที่ชัดเจน เขาอนุรักษ์ป่ามากกว่า กำหนดเป็นสวนป่า มีการบวชป่า ประมาณ 100 กว่าไร่ กล้วยไม้ป่าเลยได้ผลประโยชน์ไปด้วย เพราะกล้วยไม้ป่าอาศัยอยู่ตามต้นไม้ ” (สุพรรณ อ่องสกุล, สัมภาษณ์)

“ตอนนี้มีการบวชป่า เมื่อปี 2553 ช่วยได้เยอะเลย เป็นความเชื่อคนไม่กล้าเข้าไปทำลายป่า ไม่กล้าเข้าไปเก็บกล้วยไม้” (หาด บุตรน้อย, สัมภาษณ์)

“มีการบวชป่า แบ่งเขตเป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่า ต่อไปกล้วยไม้ป่าจะต้องเพิ่มขึ้น จะไม่มีลดลงอีกแล้ว ต้นไม้ทุกต้นต้องมีกล้วยไม้ เพราะทุกคนช่วยกันอนุรักษ์” (เจริญ ราชิติ, สัมภาษณ์)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 ลำดับการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา โดยจัดลำดับการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ได้รับ จำนวน 165 ชุด และแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของวิเชียร (2538)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เสนอข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และสถานภาพทางสังคม ดังนี้

ตาราง 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	99	60
หญิง	66	40
รวม	165	100

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นเพศชายจำนวน 99 คน และร้อยละ 40 เป็นเพศหญิงจำนวน 66 คน

ตาราง 4.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11 – 20 ปี	6	3.6
21 – 30 ปี	26	15.8
31 – 40 ปี	46	27.9
41 – 50 ปี	46	27.9
51 – 60 ปี	31	18.8
61 ปีขึ้นไป	10	6.1
รวม	165	100

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.8 จำนวน 92 คน รองลงมาตามลำดับ คือ อายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.8 จำนวน 31 คน อายุ 21- 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.8 จำนวน 26 คน อายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.1 จำนวน 10 คน และ อายุ 11 – 20 ปี คิด เป็นร้อยละ 3.6 จำนวน 6 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	8	4.8
ประถมศึกษา	108	65.5
มัธยมศึกษา	40	24.2
ปวช. / ปวส. หรือ อนุปริญญา	3	1.8
ปริญญาตรี	6	3.6
อื่นๆ	-	-
รวม	165	100

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.5 จำนวน 108 คน รองลงมาตามลำดับคือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.2 จำนวน 40 คน ไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 4.8 จำนวน 8 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.6 จำนวน 6 คน และ จบการศึกษาระดับ ปวช. / ปวส. หรือ อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 1.8 จำนวน 3 คน

ตาราง 4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษา	2	1.2
เกษตรกรรวม	29	17.6
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	1	0.6
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	26	15.8
รับจ้าง	54	32.7
ประมง	29	17.6
อื่นๆ	24	14.5
รวม	165	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.7 จำนวน 54 คน รองลงมาตามลำดับ คือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และ ประมง คิดเป็นร้อยละ 17.6 และ 17.6 จำนวน 29 คน และ 29 คน ประกอบอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.8 จำนวน 26 คน ประกอบอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้าน และ ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 14.5 จำนวน 24 คน ประกอบอาชีพพนักงานเรียน / นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.2 จำนวน 2 คน และประกอบอาชีพ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 0.6 จำนวน 1 คน

ตาราง 4.5 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อปี

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	16	9.7
10,000 – 30,000 บาท	21	12.7
30,001 – 60,000 บาท	54	32.7
มากกว่า 60,000 บาท	72	43.6
อื่นๆ	2	1.2
รวม	165	100

จากตาราง 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามรายได้ ต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี มากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.6 จำนวน 72 คน รองลงมาตามลำดับ คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 30,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.7 จำนวน 54 คนมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 10,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.7 จำนวน 21คน มีรายได้เฉลี่ยต่อปี ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.7 จำนวน 16 คน และอื่นๆ ได้แก่ ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 1.2 จำนวน 2 คน

ตาราง 4.6 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 – 10 ปี	25	15.2
11 – 20 ปี	14	8.5
21 – 30 ปี	31	18.8
31 – 40 ปี	41	24.8
41 – 50 ปี	33	20
51 – 60 ปี	16	9.7
มากกว่า 60 ปี	5	3
รวม	165	100

จากตาราง 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.8 จำนวน 41 คน รองลงมาตามลำดับคือมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 จำนวน 33 คน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 – 30 ปีคิดเป็นร้อยละ 18.8 จำนวน 31 คนมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 0 – 10 ปี คิดเป็น ร้อยละ 15.2 จำนวน 25 คน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.7 จำนวน 16 คน มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5 จำนวน 14 คน และมีระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 3 จำนวน 5 คน

ตาราง 4.7 แสดงสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กำนัน	1	0.6
ผู้ใหญ่บ้าน	1	0.6
อบต.	9	5.5
ประชาชนทั่วไป	147	89.1
อื่นๆ	7	4.24
รวม	165	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพทางสังคม ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 89.1 จำนวน 147 คน รองลงมาตามลำดับคือ มีสถานภาพทางสังคมเป็นอบต. คิดเป็นร้อยละ 5.5 จำนวน 9 คน มีสถานภาพทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ครู และ อภปร. คิดเป็นร้อยละ 4.24 จำนวน 7 คน และมีสถานภาพทางสังคมเป็น กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.6 และ 0.6 จำนวน 1 คน และ 1 คน

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา โดยภาพรวม

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการวางแผน	1.86	0.09	มีส่วนร่วมน้อย
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.07	0.18	มีส่วนร่วมน้อย
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	1.86	0.06	มีส่วนร่วมน้อย
รวม	1.93	1.24	มีส่วนร่วมน้อย

จากตาราง 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.07 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่ากรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ใน

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93

ตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. ร่วมวิเคราะห์พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.79	1.10	มีส่วนร่วมน้อย
2. ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า	2	1.28	มีส่วนร่วมน้อย
3. ร่วมปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐต่อปัญหากล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบเก็บหรือทำลาย	1.72	1.15	มีส่วนร่วมน้อย
4. ร่วมแสวงหาความรู้วิธีการเกี่ยวกับการป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.92	1.27	มีส่วนร่วมน้อย
5. ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการแก้ไข ปัญหาหรือป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า	1.79	1.17	มีส่วนร่วมน้อย
6. ร่วมประชุมเพื่อวางแผนบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.89	1.19	มีส่วนร่วมน้อย
7. ร่วมวางแผนกำหนดกฎ ระเบียบของชุมชน ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า	1.77	1.21	มีส่วนร่วมน้อย
8. ร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า	1.96	1.27	มีส่วนร่วมน้อย
9. ร่วมวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า	1.88	1.88	มีส่วนร่วมน้อย
รวม	1.86	1.28	มีส่วนร่วมน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมาตามลำดับ คือ ร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และวางแผนแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมแสวงหาความรู้ วิธีการเกี่ยวกับการป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมประชุมเพื่อวางแผนบำรุงรักษา และ ฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขามีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.89 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันการลักลอบเก็บ หรือ ทำลายกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมวิเคราะห์พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ร่วมวางแผนกำหนดกฎ ระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.77 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และร่วมปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐต่อปัญหากล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบเก็บหรือทำลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ตาราง 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. ร่วมสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	2.13	1.30	มีส่วนร่วมน้อย
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน ดูแล ฝึกระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.77	1.09	มีส่วนร่วมน้อย
3. มีส่วนร่วมตักเตือน ว่ากล่าว ผู้ที่ลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	2.24	1.42	มีส่วนร่วมน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.10 (ต่อ)

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
4. มีส่วนร่วมในการแจ้งผู้นำท้องถิ่นหรือ เจ้าหน้าที่ให้ทราบ เมื่อพบเห็นการลักลอบ เก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า	1.88	1.27	มีส่วนร่วมน้อย
5. มีส่วนร่วมแนะนำ ชี้แนะ ชักชวนเพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชน ให้ช่วยกันป้องกัน ดูแล กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย	2.23	1.36	มีส่วนร่วมน้อย
6. มีส่วนร่วมปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัว ร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ไม่ให้ถูกทำลาย	2.26	1.33	มีส่วนร่วมน้อย
7. มีส่วนร่วมบำรุงรักษาและฟื้นฟู ทรัพยากร กล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม	2.08	1.33	มีส่วนร่วมน้อย
8. ร่วมประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า	1.98	1.25	มีส่วนร่วมน้อย
รวม	2.07	1.29	มีส่วนร่วมน้อย

จากตาราง 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัว ร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ไม่ให้ถูกทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมาตามลำดับคือ มีส่วนร่วมแนะนำ ชี้แนะ ชักชวนเพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชน ให้ช่วยกันป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่า ในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมตักเตือน ว่ากล่าว ผู้ที่ลักลอบเก็บ หรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.23 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมสำรวจสถานการณ์กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมบำรุงรักษาและฟื้นฟู ทรัพยากรกล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 อยู่ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมประชาสัมพันธิให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.98 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมในการแจ้งผู้นำท้องถิ่น หรือ เจ้าหน้าที่ให้ทราบ เมื่อพบเห็นการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.88 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันดูแล ใ้ระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.77 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วม

ตาราง 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขาจังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.81	1.15	มีส่วนร่วมน้อย
2. ร่วมพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ถึงการดำเนินงานสอดส่องดูแล และป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า	1.87	1.20	มีส่วนร่วมน้อย
3. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา	1.85	1.19	มีส่วนร่วมน้อย
4. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม	1.83	1.17	มีส่วนร่วมน้อย
5. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธิให้คนในชุมชนเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า	1.82	1.15	มีส่วนร่วมน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.11 (ต่อ)

รูปแบบการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
6. ร่วมติดตามประเมินผล การมีจิตสำนึกของสมาชิกในครอบครัวในการร่วมป้องกันดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย	1.98	1.23	มีส่วนร่วมน้อย
รวม	1.86	1.18	มีส่วนร่วมน้อย

จากตาราง 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมติดตามประเมินผล การมีจิตสำนึกของสมาชิกในครอบครัวในการร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.98 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมาตามลำดับ คือ ร่วมพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ถึงการค้างานสอดส่องดูแล และป้องกัน การลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือ เจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแล กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.85 อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการบำรุงรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.83 อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ ในการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.82 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และร่วมติดตามประเมินผลการทำงาน ของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ ในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการจัดประชุม อบรม แนะนำให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ร่วมพูดคุย เสนอแนะ ชี้แจงให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการดูแล และอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าอย่างถูกต้องตามความเหมาะสมของชุมชน ให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแล ให้ผู้นำชุมชนปลูกฝังประชาชนให้รัก และเห็นคุณค่าของกล้วยไม้ป่า ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าโดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้นำชุมชน เพื่อปกป้องไม่ให้กล้วยไม้ป่าสูญพันธุ์ รวมทั้งจัดให้มีกลุ่มอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าอย่างจริงจัง มีการกำหนดเป็นพื้นที่ในการอนุรักษ์โดยเฉพาะ มีการให้ความรู้กับคนในชุมชน และมีโครงการพัฒนาเพาะพันธุ์ เพื่อขยายพันธุ์ นอกจากการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าแล้วการอนุรักษ์ป่าไม้ในเกาะคอเขา ก็เป็นสิ่งที่คนในชุมชนควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะกล้วยไม้ป่าอาศัยอยู่ในป่า เมื่อป่าถูกทำลายกล้วยไม้ป่าก็ถูกทำลายไปพร้อมกับป่าไม้ด้วย

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ที่มุ่งศึกษาแบบผสมผสานระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) พบว่า มีประเด็นที่ต้องวิจารณ์ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา จากผู้ที่มีความรู้เรื่องกล้วยไม้ป่าเป็นอย่างดี พบว่า

ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ลดจำนวนลงอย่างมาก จากเดิมกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีมากกว่า 100 ชนิด ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงประมาณร้อยละ 80 – 90 เหลือเพียง 20 – 30 ชนิดเท่านั้น อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดพื้นที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์กล้วยไม้ป่า และยังมีแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าที่ชัดเจน การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เกาะคอเขาส่วนใหญ่ เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ คือ มีการทำสวนยางพารา เนื่องจากปัจจุบันยางพารามีราคาค่อนข้างสูง และเพื่อทำสวนปาล์ม ซึ่งมีการตัดไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำลายป่า เพื่อทำสวนยางพารา หรือสวนปาล์ม ทำให้ป่าไม้ลดจำนวนลง และส่งผลให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำเป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท และการที่คนในชุมชน รวมทั้งคนภายนอกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในเกาะลัดดาบเก็บกล้วยไม้ป่าไปขาย เนื่องจากกล้วยไม้ป่า เช่น เอื้องปากนกแก้ว เอื้องแปรงสีฟัน เอื้องเงินหลวง ว่านเพชรหึง สิงโตกำมปู สิงโตพัดแดง สิงโตพัดชมพู สิงโตเหยี่ยว สิงโตตาแดง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด และมีราคาค่อนข้างสูง ทำให้ปัจจุบัน กล้วยไม้ที่เหลืออยู่ในเกาะส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้ที่ไม่มีราคา นอกจากนี้การลดจำนวนลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ยังมีสาเหตุมาจากการเกิดสึนามิ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างมาก ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์กล้วยไม้ป่าให้ชัดเจน มีโครงการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าอย่างมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เช่น โครงการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าเกาะระ - เกาะพระทอง ที่ได้รับการฟื้นฟูกล้วยไม้ป่าหลังจากเกิดสึนามิ ในปี 2547 โดยมีการพัฒนาการขยายพันธุ์กล้วยไม้ป่า โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการคืนกล้วยไม้ป่าสู่ธรรมชาติที่ประสบผลสำเร็จพอสมควร (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน, มปป.)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในภาพรวมของทั้ง 3 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บ หรือทำลายกล้วยไม้ป่า เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเกาะคอเขาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ซึ่งในการประชุมจะมีการชี้แจงจากผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนถึงปัญหาการลักลอบเก็บ หรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา และมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหานี้ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ ช่วยกันสอดส่องดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ด้วย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐต่อปัญหา กล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เก็บหรือทำลาย อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจาก ไม่มีหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการอนุรักษ์กล้วยไม้ เข้าไปมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ หรือให้คำปรึกษา รวมทั้งเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัญหากล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบเก็บ หรือทำลายกับประชาชนในเกาะคอเขา มีเพียงการปรึกษาหารือระหว่างผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนกับประชาชนภายในชุมชนเท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยา ยี่ซุน (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีระกอก อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประชาชนในตำบลศรีระกอก มีการประชุมปรึกษาหารือกันเองภายในชุมชน โดยประชาชนจะมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน จากคำแนะนำของผู้นำชุมชน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ หรือให้คำปรึกษา รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัว ร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ไม่ให้ถูกทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจจะเป็นเพราะว่า เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์จากผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ให้ประชาชนช่วยกันป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย จากการประชุมประจำเดือน ซึ่งเป็นที่ยอมรับและทราบกันร่วมกันในทุกๆครัวเรือน และมีการประชาสัมพันธ์ ปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวที่ไม่ได้เข้าประชุม ร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย ซึ่งในทางปฏิบัติประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน ดูแล เผ่าระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจริงๆแล้วประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ประชาชนจะไม่ลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่าตามคำแนะนำของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนิรันดร์ จงวุฒิวาทย์ (2527) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่ราเคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกรงใจและเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ด้วย ส่วนขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการป้องกัน ดูแล เผ่าระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา จะมีแค่ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น ที่มีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอน คือ กลุ่มของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ซึ่งในสังคมชนบทส่วนมากจะเชื่อผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน จะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ของคนในชุมชน เมื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนมีความเชื่ออย่างไรหรือจะทำอะไรคนในชุมชนก็จะปฏิบัติตาม

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมติดตามประเมินผล การมีจิตสำนึกของสมาชิกในครอบครัวในการร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้เกิดการทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่าเป็นที่ทราบร่วมกันของประชาชนในเกาะคอเขาจากคำแนะนำของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ที่ให้ประชาชนทุกคนร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้เกิดการทำลาย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตามประเมินผล การมีจิตสำนึกในการดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้เกิดการทำลาย เฉพาะสมาชิกในครอบครัวของตนเอง มากกว่าครอบครัวอื่น หรือครอบครัวเพื่อนบ้าน เนื่องจากคิดว่าครอบครัวอื่น หรือครอบครัวเพื่อนบ้าน ก็มีการปฏิบัติเช่นเดียวกันแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สากล สถิตวิทยานันท์ (2530) ที่ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญคือ ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากบุคคลที่เห็นพ้องต้องกันแล้วกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากประชาชนในเกาะคอเขา มีการติดตามประเมินผลการทำงานของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน จากการชี้แจงของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ในการประชุมประจำเดือน แต่เนื่องจากการทำงานของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า เน้นเรื่องของการร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้เกิดการทำลาย มากกว่าการสำรวจสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา เพราะเป็นที่ทราบดีอยู่แล้วว่า กล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาลดจำนวนลงอย่างมาก การสำรวจสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา จึงมีค่อนข้างน้อย ทำให้มีการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขามีค่อนข้างน้อยเช่นกัน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า รวมถึงเพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในบริเวณเกาะคอเขาในปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า โดยมุ่งศึกษาแบบผสมผสานระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) จากผู้ที่มีความรู้เรื่องกล้วยไม้ป่าเป็นอย่างดี จำนวน 6 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของหน่วยตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว ที่มีคุณลักษณะตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่ง ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 165 ชุด ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey) ลักษณะคำถามกำหนดคำตอบไว้ให้เลือก (Checklists) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะคอเขา จำนวน 873 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการกำหนดประมาณค่าการมีส่วนร่วม 5 ระดับ (Five Rating Scale) คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สรุปผลการศึกษา

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 สถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา ลดจำนวนลงอย่างมาก จากเดิมกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขามีมากกว่า 100 ชนิด ปัจจุบันกล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงประมาณร้อยละ 80 – 90 เหลือเพียง 20 – 30 ชนิดเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ชนิดกล้วยไม้ป่าที่สำคัญในเกาะคอเขา

ชนิดของกล้วยไม้ป่าที่สำคัญที่มีอยู่ในเกาะคอเขา ได้แก่ เอื้องปากนกแก้ว เอื้องแปร่งสีฟัน เอื้องเงินหลวง ว่านเพชรหึง สิงโตกำมปู สิงโตพัดแดง สิงโตพัดชมพู สิงโตเหยี่ยว สิงโตตาแดง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด และมีราคาค่อนข้างสูง โดยเฉพาะกล้วยไม้ตระกูลเอื้องปากนกแก้ว เป็นกล้วยไม้ที่ออกดอกเกือบตลอดทั้งปี มีดอกสวย มีคุณสมบัติเป็นพืชน้ำแม่พันธุ์ที่ดี นอกจากนั้นยังมี กล้วยไม้ดิน หมูกิ่ง นางอ้ว เฟิร์น ช่อนางคลี่ สร้อยนางกลอง เอื้องสาย เอื้องดิน เอื้องน่ม หวายแดง

1.3 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา

การลดจำนวนลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีสาเหตุมาจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำสวนยางพารา สวนปาล์ม เพื่อทำเป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท และการที่คนในชุมชน รวมทั้งคนภายนอกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในเกาะลักลอบเก็บกล้วยไม้ป่าไปขาย หรือนำมาปลูกไว้ที่บ้านแล้วตายทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากกล้วยไม้ป่า เช่น ตระกูลเอื้องปากนกแก้ว หางช้าง ตระกูลหวาย ว่านเพชรหึง สิงโต ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาดและมีราคาค่อนข้างสูง นอกจากนั้น การเกิดสึนามิ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กล้วยไม้ป่าลดจำนวนลงอย่างมาก

1.4 แนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าที่ชัดเจน มีเพียงการอนุรักษ์ป่าไม้เท่านั้น คือมีการกำหนดเป็นพื้นที่สวนป่า ประมาณกว่า 100 ไร่ มีการบวชป่า เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้จากความเชื่อของคนในชุมชนว่า ถ้ามีการบวชป่าแล้ว จะไม่มีผู้ใดกล้าเข้าไปบุกรุกหรือทำลายป่าไม้ซึ่งส่งผลดีต่อกล้วยไม้ป่าด้วย เพราะกล้วยไม้อาศัยอยู่ตามต้นไม้ เมื่อป่าอุดมสมบูรณ์ กล้วยไม้ป่าก็จะอุดมสมบูรณ์ หรือเพิ่มจำนวนขึ้นด้วย

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 165 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นเพศชาย จำนวน 99 คน และร้อยละ 40 เป็นเพศหญิงจำนวน 66 คน เมื่อจำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.8 จำนวน 92 คน ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 65.5 จำนวน 108 คน อาชีพผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.7 จำนวน 54 คน รายได้ต่อปีของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี มากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.6 จำนวน 72 คน ระยะเวลาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่อาศัยอยู่ในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.8 จำนวน 41 คน สถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 89.1 จำนวน 147 คน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา วิเคราะห์เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

2.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

2.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐต่อปัญหากล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบเก็บหรือทำลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

2.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัว ร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน ดูแลเฝ้าระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.77 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

2.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล ระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมติดตามประเมินผลการมีจิตสำนึกของสมาชิก ในครอบครัวในการร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.98 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือร่วม ติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าใน เกาะคอเขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา พื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล อยู่ในระดับน้อย รวมทั้งได้ทราบถึง ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ความ ต้องการของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเกาะคอเขา ซึ่งจากผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นการ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ดังนี้

1. การที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมากขึ้น ประชาชนต้องได้รับการส่งเสริม ให้ทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครบทุกขั้นตอน เพราะว่าทุกขั้นตอนนั้น มีความ สำคัญเท่ากัน และในการมีส่วนร่วมในการทำอะไรมีในชุมชน ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ใช่เรื่อง ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคน ดังนั้น ในการอนุรักษ์ กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอ เขา จังหวัดพังงา จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนในเกาะคอเขาที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การ วางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าไปมีบทบาทในการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในการอนุรักษ์ กล้วยไม้ป่า ในทุกขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ กล้วยไม้ป่า รวมทั้งมีการปลูกจิตสำนึก ให้ประชาชนเห็นคุณค่าความสำคัญ และประโยชน์ของ กล้วยไม้ป่า เพื่อให้สามารถดำเนินการในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าได้อย่างถูกต้องยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ

4. ควรส่งเสริม ให้มีการจัดตั้งชมรมหรือเครือข่ายอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าระดับท้องถิ่น เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ควรมีการกำหนดกฎ ระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา รวมทั้งกำหนดบทลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎ ระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติได้จริงตามความเหมาะสมของพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ซึ่งอาจเป็นปัจจัยทางด้านจิตลักษณะต่างๆ เช่น ทักษะคิดต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

3. ศึกษาถึงแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในเขตพื้นที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ซึ่งอาจทำให้ผลการศึกษามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าในเขตพื้นที่อื่น เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย หรือเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กล้วยไม้ป่าภาคใต้. 2548. กล้วยไม้ป่าภาคใต้. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=nahead&month=08-2005&date=23&group=1&gblog=4>
[30 พฤศจิกายน 2553]
- เกษม จันทร์แก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์
- _____. 2540. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรพันธ์ สกุลมีฤทธิ์ และคณะ. 2551. คู่มือศึกษากล้วยไม้ป่า เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เจริญ ราชดี. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2537. การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์การพิมพ์
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมพ์สิทธิ์. 2544. การสู่มตัวอย่าง. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.watpon.com/Elearning/res22.htm> [30 พฤศจิกายน 2553]
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. 2535. การมีส่วนร่วมของกรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษาเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชูเกียรติ ภัยลี. 2536. การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ ครองชนม์. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- ตำบลเกาะคอเขา. มปป. ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.thaitambon.com/tambon/tambon.asp?ID=820508> [30 พฤศจิกายน 2553]
- ทวีทอง พงศ์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ธวัช เบญจาทิกุล. 2529. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา: กรณีศึกษา หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์. 2527. กลวิธี แนวทาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- นิวัติ เรืองพานิช. 2541. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คู่มือสำหรับการสอนและฝึกอบรมการสอนและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ทนุผล. 2531. รายงานการวิจัยสนองตอบของประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้นำ ท้องถิ่น (CLOT) ระยะที่ 2 (2526-2529) เชียงใหม่. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ปกรณ ปรียากกร. 2530. ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารพัฒนาศาสตร์
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิสันต์ ณะสารสมบุญ. 2542. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา : เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2542. การบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2536. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนไทยอนุเคราะห์ไทย
- ร้อยแปดพรรณไม้ไทย. 2542. กล้วยไม้. เข้าถึงได้จาก: <http://www.panmai.com/Orchid/orchid.shtml> [30 พฤศจิกายน 2553]
- วิทวัส แก้วทอง. 2541. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2538. การแปลความหมายค่าเฉลี่ย. เข้าถึงได้จาก: <http://library.uru.ac.th/article/htmlfile/1803382.htm> [18 มีนาคม 2554]

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน. มปป. เกาะพระทอง.
เข้าถึงได้จาก: www.pmbc.go.th/webpmbc/tang/3/index.html [18 มีนาคม 2554]
- สถาพร อธิพิงษ์. 2536. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชาย
เลน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าใหม่และกิ่งอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล
- สนอง เพ็ชรนิล. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- สันติ พัฒนาศักดิ์. 2539. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านตลาด
ขี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สามัคคี บุญยะวัฒน์และคณะ. 2541. **สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุพรรณ อ่องสกุล. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- สุริยา ยี่ขุน. 2537. การมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ใน
ระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัด
นครราชสีมา. ข่าววิจัยการศึกษา 1 มิถุนายน – กรกฎาคม 2537
- สบสุข ลีละบุตร. 2543. การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษา : เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมบุญณ์ แก้วงาม. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- สมหมาย กิตยากุล. 2542. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
อนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- หาด บุตรน้อย. 17 กุมภาพันธ์ 2554. สัมภาษณ์.
- อมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์. 2546. **พื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อิทธิพล อิศรางกูล ณ อยุธยา. 2536. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา
ส่งเสริมด้านป่าไม้ อำเภอกุฎบาก จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิสรา. 2550. **การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในประเทศไทย**. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.oknation.net/blog/phakri/2007/07/26/entry-19> [30 พฤศจิกายน 2553]

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Yamane , T. 1973. An Introductory Analysis. 2nd ed Happer and Row. New York.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

กรณีศึกษาพื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

สาขาวิชาพัฒนากาเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถามนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษาพื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคม
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ซึ่งมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด จำนวน 23 ข้อ
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

แบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า กรณีศึกษา
พื้นที่ เกาะคอเขา จังหวัดพังงา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โดยเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบ

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ

☐ 11 – 20 ปี	☐ 21 – 30 ปี
☐ 31 – 40 ปี	☐ 41 – 50 ปี
☐ 51 – 60 ปี	☐ 61 ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา	☐ ปวช. / ปวส. หรือ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. อาชีพ

☐ นักเรียน / นักศึกษา	☐ เกษตรกรรม
☐ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	☐ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับจ้าง	☐ ประมง
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
5. รายได้ต่อปี

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 10,000 – 30,000 บาท
☐ 30,001 – 60,000 บาท	☐ มากกว่า 60,000 บาท
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

☐ 0 – 10 ปี	☐ 11 – 20 ปี
☐ 21 – 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี	☐ 51 – 60 ปี
☐ มากกว่า 60 ปี	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. สถานภาพทางสังคม

- กำนัน
- ผู้ใหญ่บ้าน
- อบต.
- ประชาชนทั่วไป
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 ระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

โปรดอ่านข้อความ และพิจารณาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า ในแต่ละด้านทุกข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุดเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น ซึ่งระดับความคิดเห็นมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
1. ร่วมวิเคราะห์พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
2. ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า					
3. ร่วมปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐต่อปัญหากล้วยไม้ป่าที่ถูกลักลอบเก็บหรือทำลาย					
4. ร่วมแสวงหาความรู้ วิธีการเกี่ยวกับการป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
5. ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า					
6. ร่วมประชุมเพื่อวางแผนบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
7. ร่วมวางแผนกำหนดกฎ ระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า					
8. ร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและวางแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า					
9. ร่วมวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า					

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
1. ร่วมสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน ดูแล ฝ้าระวังกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
3. มีส่วนร่วมตักเตือน ว่ากล่าว ผู้ที่ลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
4. มีส่วนร่วมในการแจ้งผู้นำท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ให้ทราบเมื่อพบเห็นการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า					
5. มีส่วนร่วมแนะนำ ชี้แนะ ชักชวนเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน ให้ช่วยกันป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย					
6. มีส่วนร่วมปลุกฝังให้สมาชิกในครอบครัวร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย					
7. มีส่วนร่วมบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม					
8. ร่วมประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
1. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการสำรวจสถานภาพกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
2. ร่วมพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ถึงการดำเนินงานสอดส่องดูแล และป้องกันการลักลอบเก็บหรือทำลายกล้วยไม้ป่า					
3. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขา					
4. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรกล้วยไม้ป่าที่เสื่อมโทรม					
5. ร่วมติดตามประเมินผล การทำงานของผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของกล้วยไม้ป่า					
6. ร่วมติดตามประเมินผล การมีจิตสำนึกของสมาชิกในครอบครัวในการร่วมป้องกัน ดูแลกล้วยไม้ป่าในเกาะคอเขาไม่ให้ถูกทำลาย					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม -

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นางสาวปรียานุช เลิศรัศมีมาลา
ชื่อเล่น เกรท
วัน/เดือน/ปี (เกิด) 11 มีนาคม 2532
ที่อยู่ปัจจุบัน 71 หมู่ 18 ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา 24170
เบอร์โทรศัพท์ 087- 6868462
E-mail zenzyy@hotmail.com
คติประจำใจ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
ประวัติการศึกษา -ปริญญาตรี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2553:
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม
-มัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2549:
โรงเรียนเทพลีลา กรุงเทพมหานคร สาย วิทย์ – คณิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวศศิธร ศรีสุวัฑน์
ชื่อเล่น	ต่าย
วัน/เดือน/ปี (เกิด)	16 กันยายน 2531
ที่อยู่ปัจจุบัน	22 หมู่ 3 ตำบลตาเกษ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 33120
เบอร์โทรศัพท์	085 - 9397393
E-mail	ohho_tai2@hotmail.com
คติประจำใจ	ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
ประวัติการศึกษา	-ปริญญาตรี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2553: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะเทคโนโลยีการเกษตร หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม -มัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2549: โรงเรียนปากเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สายวิทย์-คณิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้